

Хмельницький національний університет

Гуманітарно-педагогічний факультет

Кафедра слов'янської філології

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

Магістр

Галузь знань 03 Гуманітарні науки
Спеціальність 035 Філологія
Спеціалізація 035.033 Слов'янські мови і літератури (переклад
включно), перша – польська

на тему: Семантико-синтаксичні особливості польських мелосонімів

КРФППмз.022100.01.11.00

студентки II курсу групи ФППмз-22-1 _____ Антоніни ШЕМЧУК

Керівник _____ Наталія ТОРЧИНСЬКА

До захисту допускається

Завкафедри слов'янської філології _____ Неля ПОДЛЕВСЬКА

Хмельницький, 2023

ХМЕЛЬНИЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Факультет	гуманітарно-педагогічний
Кафедра	слов'янської філології
Освітній рівень	магістр
Галузь знань	03 Гуманітарні науки
Спеціальність	035 Філологія
Спеціалізація	Слов'янські мови і літератури (переклад включно), перша – польська
Освітня програма	освітньо-професійна

„ЗАТВЕРДЖУЮ”

Завідувач кафедри слов'янської філології

_____ (Неля ПОДЛЕВСЬКА)

04 жовтня 2022 року

ЗАВДАННЯ

на кваліфікаційну роботу

ШЕМЧУК АНТОНІНІ ЮРІЇВНІ

1. Тема роботи «Семантико-синтаксичні особливості польських мелосонімів», затверджена на засіданні кафедри слов'янської філології 17 червня 2022 року, протокол № 14.

2. Термін подачі здобувачем вищої освіти завершеної роботи – грудень 2023 року.

3. Вихідні дані роботи:

Зростання інтересу до мовних аспектів культури створює попит на дослідження мовних явищ, таких як мелосоніми, які можуть відобразити особливості польської культури через мову. Нові теоретичні підходи та методи в лінгвістиці розширюють наше розуміння семантико-синтаксичної структури мелосонімів у польській мові, збільшується інтерес до семантико-синтаксичних структур. Розуміння мелосонімів може мати важливе прикладне значення для перекладу, навчання мов та розвитку природної мови.

- **4. Зміст розрахунково-пояснювальної записки (перелік підлеглих розробці питань):** проаналізувати праці, присвячені структурі прагматонімів та мелосонімів;

- означити сутність понять «прагматоніми» та «мелосоніми» у мовознавстві;

- схарактеризувати наукові джерела, присвячені всебічному вивченню польських пісень;

- виписати назви польських пісень і відповідно їх класифікувати;

- проаналізувати семантику назв (природа, людина, абстрактні поняття, політичні явища тощо);

- визначити синтаксичну структуру назв пісень (слово, словосполучення (сурядне/ підрядне), речення);

- зробити висновки стосовно найменувань.

5. Графічного матеріалу немає.

6. Консультанти по роботі із вказівкою розділів, які їх стосуються

Розділ	Консультант	Підпис, дата	
		завдання видав	завдання отримав
	НЕМАЄ		

7. Дата видачі завдання – 04 жовтня 2022 року

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№ з/ч	Найменування етапів кваліфікаційної роботи	Термін виконання етапів роботи	Примітка
1.	Обрання теми кваліфікаційної роботи	Вересень 2022 року	
2.	Опрацювання наукової літератури з теми дослідження	Вересень-жовтень 2022 року	
3.	Збирання матеріалу, його первинна наукова інтерпретація	Вересень–листопад 2022 року	
4.	Написання першого розділу дипломної роботи	Грудень 2022 – березень 2023 року	
5.	Апробування результатів дослідження шляхом здійснення публікації в збірнику наукових праць та участі в конференціях	Жовтень 2022 року – листопад 2023 року	
6.	Написання другого розділу кваліфікаційної роботи	Квітень – червень 2023 року	
7.	Написання третього розділу кваліфікаційної роботи	Серпень – жовтень 2023 року	
9.	Написання «чорнового варіанту» дипломної роботи	До листопада 2023 року	
10.	Попередній захист кваліфікаційної роботи	10 листопада 2023 року	
11.	Остаточне завершення кваліфікаційної роботи	Грудень 2023 року	
12.	Подача кваліфікаційної роботи на кафедру і її захист	Грудень 2023 року	

Магістрант _____ Антоніна ШЕМЧУК

Керівник _____ Наталія ТОРЧИНСЬКА

Анотація

Тема роботи: «Семантико-синтаксичні особливості польських мелосонімів»

Автор – Антоніна ШЕМЧУК

Науковий керівник – канд. філол. н., доц. Наталія ТОРЧИНСЬКА

Обсяг кваліфікаційної роботи – 68 сторінок основного тексту.

Робота містить 92 джерела посилань (зокрема 18 – польською мовою).

Ключові слова: *прагматоніми, мелос оніми, омоніми, семантика, синтаксис, класифікація, структура.*

Кваліфікаційна робота присвячена дослідженню особливостей семантико-синтаксичної структури польських мелосонімів.

Потреба вивчити та згрупувати польські мелосоніми з метою визначення семантико-синтаксичної структури зумовлює актуальність теми кваліфікаційної роботи, яка полягає в поглибленому вивченні функціональних особливостей польських мелосонімів із залученням контекстного матеріалу. Дослідження дозволяє теоретично осмислити сутність семантико-синтаксичних та тематичних особливостей.

Меті підпорядковується вирішення завдань: проаналізувати праці, присвячені структурі прагматонімів та мелосонімів; означити сутність понять «прагматоніми» та «мелосоніми» у мовознавстві; схарактеризувати наукові джерела, присвячені всебічному вивченню польських пісень; виписати назви польських пісень і відповідно їх класифікувати; проаналізувати семантику назв (природа, людина, історичні постаті, політичні явища тощо); визначити синтаксичну структуру назв пісень (слово, словосполучення (сурядне/ підрядне), речення); охарактеризувати тематику пісні в розвитку польської культури; зробити висновки стосовно найменувань.

Об'єктом дослідження є польські мелосоніми як складники онімного простору польської мови. Предмет – семантичні та синтаксичні особливості назв сучасних польських пісень. Матеріалом дослідження є понад 300 назв пісень, вилучених із мережі інтернет. Вибір джерельної основи роботи зумовлений спробою простежити семантичну природу польських мелосонімів.

У процесі дослідження встановлено, що семантика виражає багатство і різноманіття історичних, культурних та інших аспектів, що відображають багатшарову природу польської музичної традиції. У структурному аспекті пісенні заголовки більш різноманітні. Також у спробі дослідити структуру виявлено, що більшість польських мелосонімів є багатокомпонентними, кількісно переважають заголовки-речення (співвідносно із двоскладним реченням).

Перспективу дослідження вбачаємо в розробці критеріїв і показників дослідження особливостей семантико-синтаксичної структури мелосонімів.

Автор

підпис автора і дата подання роботи до захисту

ЗМІСТ

Вступ.....	8
1. Структура прагматонімів у польській філології.....	11
1.1. Теоретичні аспекти функціонування понять «прагматонім» та мелосонім».....	11
1.2. Музикологічні дослідження, присвячені всебічному вивченню польських пісень	14
1.2.1. Музикологічні дослідження.....	14
1.2.2. Літературознавчі дослідження.....	20
2. Семантична і синтаксична природа польських мелосонімів.....	29
2.1. Прагматичне значення польських мелосонімів.....	29
2.2. Семантичний аспект назви польських пісень.....	31
2.3. Синтаксична структура польських пісень.....	34
3. Тематика польських пісень.....	40
3.1. Відображення історичного, культурного та інших аспектів, які висвітлюються в польських піснях.	40
3.2. Тематичне розмаїття польських пісень.....	48
3.2.1 . Історичні теми в польських піснях.....	49
3.2.2. Патрістичність та національна ідентичність.....	53
3.2.3. Кохання та стосунки між людьми.....	53
3.2.4. Релігійні та духовні теми.....	56
3.2.5. Теми природи та навколишнього середовища.....	57
3.2.6. Соціальні та політичні питання.....	58
3.2.7. Фольклор та національні традиції.....	59
3.2.8. Природа та сільський стиль.....	60
3.2.9. Тема еміграції та далеких країв.....	61
3.2.10. Гумор та життєрадісність.....	62
Висновки.....	65
Перелік джерел посилання.....	68

ВСТУП

Дослідженнями семантико-синтаксичних особливостей польських мелосонімів українські науковці займаються не так давно. Особливо актуальною ця тема є зараз, коли міжкультурні взаємозв'язки українського та польського народів суттєво покращились. У граматичній організації речення зреалізовані семантико-синтаксичні відношення, що формують та характеризують реченнєві структури мелосонімів. Для визначення складників речення й пізнання їхньої специфіки вагоме значення має виокремлення семантико-синтаксичних відношень.

Як відомо, власні назви пісень, або мелосоніми, належать до окремого семантичного розряду ідеонімів. Особливе місце ідеонімів на периферії онімного поля зумовлене тим, що «назву дають передусім ідеї, втіленій у живописі, графіці, скульптурі тощо, а не самому предметові». Основну проблему в цьому становить і досі не завершена дискусія вчених щодо семантики власних назв.

Питаннями вивчення прагматонімів та мелосонімів займалися І.Р. Вихованець [6], О.М. Склярєнко [27], М.М. Торчинський [37]. У другій половині ХХ ст. було закладено підвалини для вивчення прагматонімів як окремого поля онімного простору сучасної мови, що пізніше допомогло б детальніше звернути увагу на диференційні особливості таких пропріальних одиниць. В українській ономастиці проблеми аналізу прагматонімів цілком або частково охарактеризовано у працях О. Ю. Карпенко [9], М. А. Курушиної [17], О. В. Пеліної [25], С. О. Шестакової [46] та інших ономастів.

Пропонована робота присвячена вивченню аналізу мелосонімів задля виявлення семантичних особливостей називання польських пісень. Незважаючи на інтерес науковців до польської мови, культури, низка аспектів, особливо щодо синтаксичної структури назв пісень, досі

залишалися малодослідженими, що й зумовлює **актуальність** теми кваліфікаційної роботи.

Мета роботи – схарактеризувати семантику і синтаксичну структуру назв польських пісень.

Мета передбачає вирішення таких **завдань**:

- 1) проаналізувати праці, присвячені структурі прагматонімів та мелосонімів;
- 2) означити сутність понять «прагматоніми» та «мелосоніми» у мовознавстві;
- 3) схарактеризувати наукові джерела, присвячені всебічному вивченню польських пісень;
- 4) виписати назви польських пісень і відповідно їх класифікувати;
- 5) проаналізувати семантику назв;
- 6) визначити синтаксичну структуру назв пісень;
- 7) з'ясувати значення пісні в розвитку культури народу.

Об'єкт – польські мелосоніми як складники онімного простору польської мови.

Предметом роботи є семантичні та синтаксичні особливості назв сучасних польських пісень.

Джерельною базою стала збірка «Songs Folk Polich» [87].

Методи дослідження. Основними методами обрано описовий, аналіз і синтаз, оскільки тільки шляхом аналізу й опису досліджуваного матеріалу можна досягти поставленої мети. Також використано контекстний аналіз, методи лінгвістичного спостереження, які охоплюють прийоми зіставлення та порівняння.

Наукова новизна кваліфікаційної роботи полягає в комплексному підході до вивчення польських мелосонімів; зроблено спробу проаналізувати семантико-синтаксичні особливості заголовків польських пісень та означити тематику.

Теоретичне значення роботи полягає в поглибленому вивченні функціональних особливостей польських мелосонімів із залученням контекстного матеріалу. Дослідження дозволяє теоретично осмислити сутність семантико-синтаксичних особливостей. Спостереження та висновки цієї праці можуть бути використані в подальшому теоретичному вивченні як польських, так і українських мелосонімів,

Практичне значення дослідження визначається можливістю використання його результатів у закладах вищої та середньої освіти під час викладання польської мови, зокрема лексикології, польської літератури, спецкурсів. Кваліфікаційна робота сприяє поглибленому вивченню польських пісень та культури загалом.

Апробація дослідження. Основні положення кваліфікаційної роботи заслуховувалися на таких конференціях:

– II Всеукраїнська науково-практична конференція «Проблеми філології, історія та сучасність» (Хмельницький, 2023 р.);

– Наукові читання молодих дослідників до Міжнародного дня слов'янської писемності (Кривий ріг, 2023)

– університетська звітно-наукова конференція викладачів та студентів Хмельницького національного університету (Хмельницький, 2023 р.)

та викладенні у статті «Синтаксична структура польських мелосонімів», поданій до друку у збірнику «Славістичні студії: лінгвістика, літературознавство, дидактика» (Випуск 14).

Структура. Кваліфікаційна робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків та переліку джерел посилання.

1. СТРУКТУРА ПРАГМАТОНІМІВ У ПОЛЬСЬКІЙ ФІЛОЛОГІЇ

1.1 Теоретичні аспекти функціонування понять «прагматонім» та «мелосонім»

Мова – це знакова система, у якій одночасно взаємодіють дві магістральні тенденції: вічне називання одного і того ж самого різним (синонімія) і навпаки, вічне називання різного одним і тим самим (полісемія, крайнім проявом якої є омонімія). Саме тому мова являє собою найдивовижніше суспільне явище, механізм функціонування якого, зокрема механізм семантичної еволюції її центральної одиниці – слова – все ще залишається не розкритим [2, с.104].

Під прагматонімом ми розуміємо «розряд онімів, під яким умовно об'єднані різні категорії назв, що мають денотати в прагматичній діяльності людини, пов'язані з практикою, предметною галуззю» [10, с.142].

Прагматоніми, будучи самостійними й особливими одиницями «комерційної» мови, виконують низку функцій. Відповідно до дослідження, ми можемо виокремити найважливіші:

1) диференційну – у цій функції прагматоніми називають і виділяють об'єкт із низки об'єктів одного й того ж класу.

2) інформативну – у цьому випадку прагматоніми прямо або побічно несуть певну інформацію про продукт, відповідно, подібні назви можна вважати мотивованими.

3) рекламну – загальновідомо, що прагматонім виступає в ролі засобу непрямой реклами, а його безпосереднє завдання полягає в залученні уваги споживача. Звідси випливає, що більшість назв мають емоційну експресивність [10, с.143].

В умовах стрімкої глобалізації сучасне суспільство постійно перебуває під впливом як вже існуючих, так і появою нових відносин та взаємозв'язків. Прагнення до самозбереження своєї культури та водночас розвитку її є

найголовнішим мотивом діяльності людини у сфері культури. Пошук та науково-теоретичне переосмислення понять є об'єктивним явищем спільноти, що прагне до культурного розвитку.

Спостерігаючи за напрямками розвитку сучасної лінгвістичної думки, неважко помітити значний інтерес до лексичної семантики. Це пов'язано з появою когнітивізму, який вплинув на перевизначення значення і що для нього є складовим. Згідно з припущеннями вищезгаданої парадигми, семантика слова не обмежується його відмінними ознаками, які створюють стабільне лексичне ядро, але також включає вторинні компоненти з різним ступенем мовної фіксації, тобто семантичні конотації [69, с.150].

З когнітивної точки зору, значення слова — це внутрішньо впорядкована структура, у якій навіть найвіддаленіші від лексичного ядра конотації мають із ним семантичний зв'язок або — частіше — є похідними від системних конотацій [64, с.143].

Структура прагматонімів в польській філології вивчається з урахуванням специфіки польської мови та її особливостей у вираженні прагматичних функцій. Прагматоніми є важливим елементом комунікативної функції мови, оскільки вони несуть у собі різноманітні прагматичні, емоційні та етичні значення, впливаючи на сприйняття та інтерпретацію мовлення.

У польській філології вивчення структури прагматонімів зазвичай включає семантичну різноманітність прагматонімів. Польська мова має багатий набір слів та виразів, які можуть виражати різні прагматичні значення. Вивчення цієї різноманітності допомагає розуміти, які слова та вирази використовуються для вираження певних почуттів, настроїв або відношень. Експресивність прагматонімів влючає в себе вивчення структури та мовної форми прагматонімів важливо для аналізу їхньої експресивності [64, с.144]. Наприклад, визначення, чи є прагматонім словом, виразом, або фразою, а також розглядання морфологічних та синтаксичних особливостей їхнього вжитку. Також до вивчення структури прагматонімів входять способи

вираження прагматичних функцій, дослідження способів, якими прагматоніми виражають прагматичні функції, включає аналіз різних лексичних, синтаксичних та стилістичних засобів, що допомагають передати конкретні емоційні чи комунікативні відтінки.

Вивчення польських прагматонімів включає ідентифікацію та класифікацію їх на основі семантичних, структурних, та стилістичних ознак. Це допомагає краще розуміти їхню роль у мовному аналізі та комунікативних ситуаціях. Співвідношення з іншими лінгвістичними явищами включає вивчення прагматонімів в контексті польської філології, допомагає встановити зв'язки між цими лексичними одиницями та іншими лінгвістичними явищами, такими як семантика, структура, синтаксис тощо.

Структура прагматонімів в філології розглядається з урахуванням семантики: прагматоніми в польській мові найчастіше несуть в собі емоційні та прагматичні значення. Вони можуть виражати відношення говорячого, його ставлення до об'єкта мовлення, настроїв, оцінку тощо. Прагматоніми можуть бути словами, фразами чи навіть цілими реченнями. Вони використовуються для вираження прагматичних функцій, і їх структура може бути дуже різною в залежності від контексту та мети мовлення [51, с.86].

Лексичні та граматичні особливості: Дослідження прагматонімів включає аналіз лексичного та граматичного складу цих виразів. Польські прагматоніми можуть бути прикметниками, дієсловами, іменниками та іншими частинами мови. Семантична інтерпретація поняття прагматонімів включає аналіз того, як вони сприймаються та інтерпретуються читачами або слухачами. Важливо враховувати, як прагматоніми впливають на розуміння тексту та його емоційну зарядку. Наявність емоційно - чуттєвого компоненту в семантичній структурі слів являє собою складне комплексне утворення [16, с. 80]. До прикладу можна навести назви, які є прагматонімами: «*Równowaga Portfela*», «*Biznesowy Balans*», «*Kapitał Melodii*», «*Dywidendy Miłości*», «*Finansowe Uderzenie*», «*Kurs Emocji*». Вивчення структури прагматонімів у

польській філології важливо для розуміння мовної ефективності та експресивності текстів, включаючи тексти польських мелосонімів. Дослідження цих аспектів допомагає лінгвістам та філологам розкрити глибинний зміст слів у контексті мови та комунікації.

Прагматоніми – це слова або вирази, які несуть у собі конкретні прагматичні функції в тексті, такі як вираження авторської оцінки, настрою, ставлення до об'єкта, або інші емоційні, етичні або прагматичні відтінки. Ці слова часто допомагають створити атмосферу в тексті, передати авторський ставлення до подій чи об'єктів, індивідуальний тон та сприйняття автором чи читачем тексту. У контексті польських мелосонімів, прагматоніми грають важливу роль у вираженні емоцій, настроїв та авторської позиції. Вони допомагають читачам або слухачам легше розуміти, як автор пісні сприймає певні події або ситуації, які відображені в тексті пісні. Наприклад, за допомогою прагматонімів автор може виразити радість, сум, тугу, горе, або інші почуття, що відтінюють загальний настрій пісні [10, с.84].

В «Енциклопедії української мови» лаконічно, проте водночас досить повно подано визначення ономастики як розділу лінгвістики, що «вивчає власні назви, їх будову, системну організацію, функціонування, розвиток і походження» [16, с. 404]. У монографії “Структура онімного простору української мови” М. Торчинський вводить на позначення власних назв пісенних творів термін “мелосоніми” (від гр. *melos* ‘пісня, музичне узагальнене поняття мелодійної, пісенної основи в музиці’) [36, с.219] Мелосоніми – це слова або вирази, які виникають внаслідок використання мелодичних, ритмічних та фонетичних особливостей мови в тексті пісні. Вони несуть у собі мелодійні, музичні характеристики і можуть впливати на сприйняття пісні та її музичний настрій. Мелосоніми включають в себе такі аспекти, як рими, асонанси, алітерації та інші фонетичні елементи.

У польських мелосонімах, мелосоніми відіграють ключову роль у створенні музичного супроводу тексту. Вони додають мелодійність та ритм

до слів і фраз, що використовуються в пісні. Мелосоніми можуть підкреслювати ритмічність музики, підсилити мелодійність та викликати певні емоційні реакції у слухачів.

Поняття «прагматоніми» та «мелос оніми» грають важливу роль у контексті польських мелосонімів і визначають їхню семантику, музичність та емоційне вплив на аудиторію. Давайте розглянемо ці поняття та їхню роль у текстах польських пісень з конкретними прикладами. Прагматоніми у польських піснях допомагають виразити почуття та ставлення автора до подій або об'єктів, що відображені в тексті пісні. Розглянемо наступний приклад із польської пісні: «*Opuszczenie*». Відомий польський співак пише про свої почуття самотності після розставання. Слово "«*Opuszczenie*»" є прагматонімом, що виражає сум, печаль та розпач автора перед слухачами. Мелосоніми в польських піснях відображають музичну та фонетичну структуру тексту і можуть впливати на музичний настрій та сприйняття пісні. Розглянемо приклад із польської пісні: «*Szukam Ciebie*» (Шукаю тебе). У цій пісні слова «*Szukam Ciebie*» (Шукаю тебе) є мелосонімами, оскільки мелодійність та ритм цих слів викликають специфічний музичний настрій та розташовуються в такий спосіб, що створюють емоційне підсилення тексту.

Прагматоніми та мелосоніми взаємодіють, сприяючи створенню музично-семантичного образу та передачі індивідуальної позиції автора. Вони допомагають слухачам краще розуміти емоційний зміст пісні і сприяють формуванню унікальної атмосфери, що властива конкретній пісні.

1.2. Музикологічні дослідження , присвячені всебічному вивченню польських пісень

Музикологічні дослідження, присвячені всебічному вивченню польських пісень, може включати різні види літератури та досліджень, які допомагають розуміти польську музичну культуру та пісенний фольклор. В різний час були опубліковані наукові журнали і статті, що висвітлюють

аспекти польської музики. Публікації такого роду можуть досліджувати різні аспекти польської музики, включаючи історію, стиль, композиторів, ансамблі, та вплив на сучасну культуру.

Музикологічні дослідження – це наукові роботи, які розглядають музичні аспекти польських пісень, такі як мелодія, гармонія, ритм, інструментальний супровід тощо. Вони розкривають еволюцію музичного стилю в польських піснях та важливі тенденції у розвитку музики в Польщі. Музикологічні дослідження, присвячені польським пісням і музиці, виконуються спеціалістами у галузі музикології, які досліджують різні аспекти польської музичної культури. Вони розглядають еволюцію музичного стилю, гармонії, мелодії, ритму та інших музичних аспектів у польських піснях. Ці дослідження зазвичай включають вивчення історії музики, аналіз структури пісень, вивчення ролі польської музики у культурному контексті та інше. А. Хибінський вважав, що «популяризація на терені музикології може бути прийнятна лише тоді, коли їй передують точні наукові дослідження, бо спочатку мусить існувати те, що потім буде спопуляризоване» [54, с.587]. Давайте розглянемо кілька прикладів музикологічних досліджень, які були проведені в різний час і авторами різного статусу:

Łucjan Kamiński – музикознавець, композитор і педагог; народився 7.01.1885, Гнезно, помер 29 липня 1964 р. Торунь. У 1903-09 роках він вивчав композицію у Макса Бруха та Роберта Кана в Королівській музичній академії в Берліні, а також одночасно в Берлінському університеті музикознавство у Германа Кречмара та Йоганнеса Вольфа. Він отримав ступінь доктора 1910 року на основі дисертації Hasses «Oratorien immusikhistorischen Zusammenhange» (опублікована під назвою «Die Oratorien von Johann Adolf Hasse» в Лейпцигу в 1912 році). 1921 року почав працювати в Познанському університеті. 1922 року отримав звання доцента і прийняв керівництво Кафедра музикознавства. Того ж року виступив з ініціативою придбання

фонографа та створення фонографічного архіву. Завдяки його зусиллям у 1930 році на кафедрі музикознавства в Познані було створено перший у Польщі Регіональний фонографічний архів РАФ, що дозволило використовувати новітні методи дослідження у вивченні польського фольклору. У 1928-31 роках був президентом Польського музикознавчого товариства. У 1936 році отримав звання професора. У 1938-39 роках був деканом гуманітарного факультету Познанського університету. Виступав з гостьовими лекціями в Берліні, Франкфурті, Празі та Братиславі [65].

Луціан Каменський заснував і очолив кафедру музикознавства в Познанському університеті. Його наукова та викладацька діяльність включала роботу в галузі розвитку порівняльного музикознавства. Луціан Каменський одним із перших у світі використав термін «етномузикологія» у 1934 р. Збереглися лише транскрипції пісень з південної Кашубії, опубліковані 1936 року в томі «Pieśni ludu Pomorskiego» [71].

Варшавський університет є одним із центрів, де проводяться музикологічні дослідження, присвячені польській музиці та пісням. Учені здійснюють дослідження в галузі класичної, народної та сучасної музики, а також аналізують взаємодію музики і тексту в польських піснях. До сучасних музикознавців, які працюють у Інституті музикології Варшавського університету належать:

Івона Лінстенд – польська музикознавчиня, автор праць з історії польської музики та музичної етнографії. Її наукові інтереси стосуються передусім історії, теорії та естетики музики 20-21 століть, з особливим наголосом на польській композиції. Він також спеціалізується на методології та аналізі музичних творів[72].

Шимон Пачковський - польський музикознавець, керівник кафедри історії музики Інституту музикознавства Варшавського університету, автор і редактор численних наукових і науково-популярних публікацій, які отримали міжнародний резонанс, зокрема двох книг: «Наука про афекти в музичній

думці першої половини XVII століття» (1998). Його нинішні наукові інтереси зосереджені на різних аспектах історії музичної культури від 17 до 19 століття, з особливим акцентом на питаннях, пов'язаних з теорією та естетикою барокової музики та історією опери. Він також інтенсивно займається дослідженнями музичної культури Польщі та Саксонії [73].

Томаш Єж – вивчав музикознавство у Варшаві, Геттінгені та Берліні (як стипендіат DAAD). З 2002 року працює в Інституті музикознавства Варшавського університету, нині на посаді професора університету. У рамках програми «Kolumb» Фундації польської науки у 2007/08 р. проходив наукове стажування в Archivum Romanum Societatis Iesu. Автор чотирьох книг, п'яти томів критичних видань музичних творів і вісімдесяти статей, присвячених джерелознавчим та ідеологічним аспектам музичної культури. Основною сферою його наукових інтересів є музична культура Центральної Європи Нового часу [74].

Дослідження, які проводить Інститут музикології Варшавського університету сприяє розвитку музикознавства як наукової галузі, сприяючи вивченню музичної теорії, історії музики, етномузикології, аналізу музики та інших аспектів. Дослідження включають як базові аспекти музичної теорії, так і більш специфічні напрямки, такі як вивчення різних музичних жанрів, культур або періодів.

Польські народні пісні завжди були предметом інтересу музикологів. Дослідники проводили етномузикологічні дослідження, які вивчали структуру та семантику польських народних пісень, їх походження та роль у польській культурі.

Музикологічні дослідження у Польщі ведуться продовж багатьох років, і вони допомагають краще зрозуміти музичну спадщину Польщі, її вплив на світову музику та її роль у формуванні культурного ідентитету країни. У галузі музикології в Польщі проводять дослідження різні вчені,

музикознавці та дослідники. Ось кілька видатних імен, які внесли вагомий внесок у музикологічні дослідження в Польщі:

Курпінський Кароль Казимеж у тижневику «O piosenkach w ogóle» ще на початку 19 ст. спробував систематизувати та впорядкувати за семантичним значенням пісні. Автор поділив пісні на «танцювальні» та «історичні», та намагається пояснити походження історичних пісень: «Історичні події походять від раптових потрясінь, які переживає весь народ, несуть на собі відбиток певної епохи». Далі автор зазначає, що Польщу в аспекті пісні, в залежності від подій, які трапляються у житті людини, можна поділити на «веселі» та «сумні»[59, с.29]. «Polska więc może się dzielić na dwie główne części muzyczne, to jest na kraj śpiewek wesołych i smutnych; czyli na major i minor» - пише Курпінський Кароль Казимеж. Також з поміж інших автор виділяє танцювальні пісні і їм приділяє вагомим значення в житті польського та інших народів: «Taneczne śpiewki Krakowiaków na tem po 2/4 ma, a więcej dziarskości i rzutności od innych».[59, с.30].

Завдяки публікації «O piosenkach w ogóle» ми маємо змогу зробити аналіз музикальних вподобань народу Польщі в кінці 18- на початку 19 ст.

Наступною важливою працею щодо музикологічних досліджень є «Lud. Jego zwyczaj, sposób życia, mowa, podania, przysłowia, obrzędy, gusła, zabawy, pieśni, muzyka i tańce» Оскара Генрика Кольберга.

Оскар Кольберг народився в місті Пшисуха Опочинського повіту Герцогства Варшавського (нині у Мазовецькому воєводстві). Після закінчення Варшавського ліцею (1830) продовжував музичні студії в Німеччині. Під час перших подорожей до Литви та Білорусі зацікавився народною культурою. Крім власних експедиційних матеріалів, користувався інформацією аматорів із різних регіонів (учителів, священиків, селян). Першою фундаментальною працею Кольберга була «Pieśni ludu krakowskiego» (1840 р.), згодом — кілька видань «Pieśni ludu polskiego».

Збирання етнографічних і фольклористичних матеріалів Кольберг провадив паралельно з музичною діяльністю. Так, він був автором багатьох музичних, зокрема оперних, творів. Найважливішими працями Кольберга є 40-томний «*Lud. Jego zwyczaj, sposób życia, towa i t.d.*», 10-томні «*Obrazy etnograficzny*», з яких 8 томів присвячено Україні: «*Pokucie*», «*Chełmskie*» (1890–91, т. 1–2) і видані посмертно «*Przemyskie*» (1891) і «*Wołyś*» (1905). [73].

У цій праці автор не тільки систематизує різні пісні за значенням, а й намагається пояснити орфографічні особливості назв, а також нот, з яких починаються пісні, аналізує музичне оформлення. Оскар Кольберг на прикладі пісень «*Богородиця*», «*Господь воскрес*» доводить, спираючись на матеріал для дослідження та набутий досвіт, що «деякі з наших поглядів тверджень і аргументів, представлених там, були надто рясними і рідко відповідали природі. Це спонукало нас бути обережними з гіпотезами» - пише він. Опрацювавши його праці, стає зрозуміло, що автор критично ставився до різних джерел, піддавав сумніву існуючі на той час теорії, правила та намагався обґрунтувати все з наукової сторони.

Адольф Чибінський - музикознавець, історик музики, музичний етнограф, педагог, організатор музикознавчих студій в університетах Львова та Познані; народився 29 квітня 1880 р. Краків; помер 31 жовтня 1952 р. Познань.

Під час навчання в Мюнхені розпочав наукову діяльність. Від німецьких професорів він навчився методів наукової роботи, які стали основою для його самостійних досліджень з історії польської музики в наступні роки. У 1907 році вийшла друком праця «*Богородиця в історичному та музичному відношенні*», яка коригувала попередні знання про цю пам'ятку польської музичної культури та її палеографічний аналіз. У 1908 році він отримав ступінь доктора філософії в музикознавстві на основі праці «*Beiträge zur Geschichte des Taktschlagens*» (опубліковано в 1912 році).

У 1910-11 роках були опубліковані його дослідження про діяльність капели рорантистів: «Матеріали до історії королівської капели рорантистів на Вавелі», а в 1911 році - наукове дослідження під назвою «Органна табулатура Яна Люблінського» 1540 р.

1912 р. отримав габілітацію на основі дисертації «Мензуральна теорія в польській музичній літературі першої половини XVI ст.». (Краків 1911) в Університеті ім. Яна Казимира у Львові. Потім почав там викладати і організував кафедру музикознавства. 1917 р. отримав звання доцента, а 1921 р. – звання ординарного професора.

Адольф Чибінський творив польське музикознавство як на організаційному рівні, так і у формуванні методологічних основ науки. Проводив історико-етнографічні дослідження, організовував музикознавчі студії, викладав. Наукову діяльність він розпочав на початку XX ст., але в 1930 р. писав у журналі «Музика»: «Надто зрозуміло, що завдання польського музикознавства надзвичайно великі, хоча б тому, що насамперед це наука в нашій країні досить молода, по-друге, тому, що в нашій країні ще мало наукових музикознавців, по-третє, тому, що поняття «польська музика» як матеріал для наукової роботи дуже широке[88, с.1].

Невтомно зібрані Чибінським джерельні матеріали з історії польської музики стали основою для численних статей, а також більших монографічних досліджень, присвячених окремим польським композиторам. Він також опублікував дослідження про польську музику в іноземних (німецьких) лексиконах.

Ці вчені та дослідники допомагають розкривати багатоаспектність музичної культури Польщі через аналіз різних періодів, стилів та жанрів музики. Вони вивчають класичну, народну та сучасну музику, а також взаємодію музики з соціокультурним середовищем.

2. Літературознавчі дослідження: Ця категорія досліджень концентрується на текстах польських пісень, їх літературних особливостях, стилістиці, поетичних засобах та авторській інтерпретації. Дослідники вивчають історію польської пісенної літератури та її вплив на культуру. Літературознавчі дослідження польських пісень включають вивчення текстів пісень, їхню структуру, стилістику, поетичні особливості та роль у польській літературі та культурі. Такі дослідження можуть стосуватися як народних пісень, так і пісень, написаних відомими авторами. [59, с.12].

Дослідники аналізують ліричні тексти пісень, розглядаючи їхні теми, мотиви, метафори та інші літературні елементи. Вони вивчають, які історії чи повідомлення передаються через тексти пісень та які почуття чи ідеї вони виражають. Наприклад: Агнешка Сойка у своїй праці «Konsercja człowieka na podstawie analizy polskich pieśni religijnych» згадує різні способи визначення людини в літературі і показує їх бачення ,окреслене в текстах польських релігійних пісень.

Композиція - наука про створення музичного твору, яка включає питання музичної форми, поліфонії, гармонії та інструментування. Процес створення твору, який включає дії, які виконує композитор, і техніку, яку використовує композитор, також називають композицією. Оригінальний музичний твір також називають композицією. Він існує у формі відповідного нотного запису та в аудіовізуальній формі, коли виконується наживо або відтворюється його запис. Іноді композицію також ототожнюють з поняттям музичної форми, тобто структури музичного твору, яка включає ритм, рими, структуру строф та вживання поетичних засобів. Вони досліджують, як ці елементи впливають на сприйняття та інтерпретацію пісень[75].

Літературні дослідження включають себе також історичний та культурний контекст, в якому були створені пісні. Вони вивчають, як пісні відображають події та тенденції свого часу та як вони вплинули на культурну ідентичність Польщі. Такими дослідженнями займався , наприклад: *Томаш*

Гурни - доцент Інституту музикознавства Варшавського університету. Вивчав літературознавство в університетах Кракова, Тулузи та Дюссельдорфа та органну музику в Амстердамській консерваторії. Результати його досліджень викладені у працях «Polifonia. Od muzyki do literatury» (2017) «Trzecia część Clavier Übung” Johanna Sebastiana Bacha. Muzyka i znaczenie», (2019) [78].

Дослідники також досліджують вплив пісень на літературу та культуру. Вони розглядають, як пісні вплинули на інших письменників, музикантів та художників, і як вони відіграли важливу роль у формуванні культурних цінностей. Деякі літературознавчі дослідження спрямовані на аналіз пісень, створених відомими авторами, такими як Юліуш Словацький, Адам Міцкевич, Агнешка Осіп, та інші. Дослідники вивчають, як ці автори використовують літературні засоби в музиці та як їхні пісні взаємодіють із творчістю в інших жанрах.

Літературознавчі дослідження польських пісень допомагають краще розуміти місце музики в польській літературній традиції, а також їхній внесок у розвиток літератури та культури Польщі.

Літературні дослідження польських пісень акцентують увагу на мовно-музичних взаємодіях. Аналіз текстів пісень в контексті їхнього виконання та музичного супроводу дозволяє розуміти, як слова і звуки об'єднуються для створення виразної музично-літературної форми. Літературні аспекти польських пісень вивчаються як засіб вираження емоцій та почуттів. Аналіз текстів дозволяє розкрити емоційний спектр, який пісні можуть викликати у слухачів. Дослідження літературних аспектів польських пісень глибоко вплетені в питання ідентичності та культурної спадщини. Тексти пісень можуть відображати національні та історичні аспекти, що формують колективну свідомість.

Літературні дослідження польських пісень враховують соціокультурний контекст їхнього виникнення та поширення. Вивчення слів

та їхнього значення в контексті суспільства допомагає розкрити соціальні аспекти культурної динаміки. Літературні дослідження розкривають тематичну різноманітність польських пісень. Тексти можуть охоплювати кохання, сімейні відносини, історичні події, природу, політику та інші аспекти життя. Дослідження літературних аспектів польських пісень виявляють взаємодію традиційних тем та інновацій у музичному мистецтві. Це відбивається в текстиках, які можуть поєднувати старовинні елементи з сучасними виразними засобами.

Загальні висновки дозволяють бачити польські пісні як важливий аспект літературної та музичної культури, який відображає багатогранність емоцій, ідентичності та соціокультурного контексту. Ці дослідження допомагають збагачувати розуміння мистецької спадщини та її ролі у формуванні культурного обличчя Польщі.

Етномузикологічні дослідження: Ці дослідження розглядають польські пісні з етнічної та культурної перспективи. Вони вивчають пісні як важливу частину національної спадщини та досліджують їхні зв'язки з традиціями.

Початки досліджень етнічної музики можна побачити вже в ХІХ ст., коли в Європі почалися дослідження народної культури. Народна музика збиралася безладно і виконувалася самодіяльністю. Важливим документом, який змінив шлях дослідження, є інструкції для збирачів фольклору Йоганна Готфріда Гердера. У Польщі особливо цінними є колекції О. Кольберга доакадемічного періоду. Початки наукової галузі сягають рубежу 19-20 століть. У той час Гвідо Адлер визначив одну з галузей музикознавства: порівняльне музикознавство. Він полягав у збиранні етнографічних матеріалів для їх класифікації та категоризації. Порівняння стосувалося різних музичних категорій, таких як ритм, масштаб, амбітус і лад. До відомих дослідників традиційної музики початку 20-го століття належать Бела Барток, Золтан Кодалі, Алан Ломакс, Костянтин Брейлоу, Вінко Жганець,

Франьо Кухач, Карл Штумпф, Еріх фон Горнбостель, Курт Сакс, Г'ю Трейсі та Олександр Дж. Елліс.[79].

Поворотним моментом у дослідженні традиційної музики стала робота Джона Блекінга про музику вендів[53]. У виданні подано концепцію дослідження музичної культури в цілому, тобто з урахуванням усіх сфер життя, пов'язаних із музичністю людини. Це відкриває поле діяльності для антропології музики.

Постмодернізм приніс когнітивні дослідження, представниками яких є Пол Берлінер, Гуго Земп, Стівен Фельд, Ентоні Сігер. Праці в галузі когнітивної етномузикології стосуються досліджень класифікації та розуміння музики виконавцями.

Найважливіші досягнення етномузикології включають запровадження учасника спостереження, за якого ми навчаємося безпосередньо з точки зору виконавця. Етномузикологи прагнуть брати участь у музичній культурі, яку вивчають. Головне – вивчати не лише теорію, а й практикувати музику.

Етномузикологія вирізняється з-поміж інших музичних наук тим, що серед дослідників панує переконання, що музику необхідно завжди розглядати як елемент культури, як суспільний продукт (етномузикологія означає вивчення музики в культурі)[53].

Етномузикологічні дослідження польських мелосонімів включають вивчення пісень та музичних традицій Польщі з точки зору їхнього культурного, історичного та соціального контексту. Ці дослідження дозволяють розкрити глибинний зміст польських пісень, їхню роль у формуванні національного ідентитету та культурного спадку.

Етномузикологи вивчають традиційні польські народні пісні, збираючи та архівуючи записи виконань. Ці записи можуть бути джерелом для подальших досліджень і включають різноманітні жанри, від обрядових до побутових пісень, а також вивчають мелодійну структуру польських пісень

та використання різних музичних інструментів у народних мелосонімах. Вони аналізують гармонію, ритм та музичну оркестрацію.

Дослідження також включають вивчення соціокультурного контексту, в якому виникали та виконувалися народні пісні. Етномузикологи досліджують роль пісень у різних аспектах суспільного життя, таких як релігія, свята, обряди, соціальні події та інше. Етномузикологи вивчають, як народні пісні розповсюджувалися та впливали на інші музичні жанри та культури, включаючи польську класичну музику та сучасну популярну музику. Це включає в себе дослідження, метою якого є збір музичних матеріалів, створення транскрипцій, а в довгостроковій перспективі створення категоризації матеріалів для порівняльних цілей [66, с.3].

Етномузикологічні дослідження польських мелосонімів допомагають зберігати та розкривати культурну спадщину Польщі, вивчаючи музичні традиції та їхній вплив на суспільство і культуру. Ці дослідження допомагають краще розуміти роль музики в історії та культурі країни.

Етномузикологічні дослідження проводяться представниками етномузикології, галузі музикознавства, яка спеціалізується на вивченні традиційної музики різних культур та народів. Етномузикологи досліджують різноманітні аспекти музичного життя етнічних груп, включаючи мелосонімію (мовно-музичні взаємодії у піснях), ритуальну музику, інструментальні традиції та інше. Етномузикологи можуть представляти різні установи, включаючи університети, дослідницькі інститути, музейні організації та інші. Вони використовують методи глибинних досліджень, включаючи етнографічні записи, аналіз музичних структур, вивчення музичних інструментів, а також співпрацю з представниками традиційних спільнот.

Етномузикологія є важливою галуззю для збереження та розуміння різноманітності музичних традицій у всьому світі. В області етномузикології в Польщі працюють і діють різні дослідники та учені. Ось кілька видатних

постатей, які внесли вагомий внесок у етномузикологічні дослідження в Польщі: Адріан Фаркаш (Adrian Farkas) - його дослідження спрямовані на традиційну музику Карпатського регіону в Польщі. Він вивчав музичні традиції гірських громад та здійснював записи місцевих виконавців. Збігнев Януш (Zbigniew J. Przerembski) - Етномузиколог та фольклорист, який проводив дослідження в галузі польського фольклору, включаючи традиційну музику. Данута Стенцель (Danuta Stencel) - її дослідження охоплюють різні аспекти польської музичної культури, зокрема традиційні виконання та ритуальну музику. Богуслав Шафарчик (Bogusław Schaeffer) - цей композитор і музикознавець вивчав сучасну музику та вносив вклад у вивчення етнічних музичних традицій.

Це лише кілька імен, існує багато інших учених та дослідників, які вивчають етномузикологію в контексті польської музичної культури. Разом вони допомагають зберігати та розуміти різноманітні музичні традиції країни.

Етномузикологія в Польщі активно досліджує музичні традиції та спадщину різних регіонів країни. Дослідники звертають увагу на традиційні виконання, інструментальну музику та вокальні традиції, що визначають культурний пейзаж Польщі. Зростання цифрових технологій впливає на способи збору та збереження етномузичних матеріалів. Цифрові бази даних, архіви та онлайн ресурси стають важливим інструментарієм для етномузикологічних досліджень. Етномузикологи взаємодіють із збереженням та популяризацією традиційної музики серед широкого загалу. Розробляються проекти, спрямовані на вивчення, збереження та передачу культурної спадщини через музику. Ці тенденції вказують на активний розвиток етномузикології в Польщі та важливість вивчення культурної спадщини через призму музики в різних контекстах та часових періодах.

Польща має багатий культурне різноманіття, що відображається в музичних традиціях. Етномузикологічні дослідження зосереджуються на

вивченні регіональних особливостей та взаємодії різних етнічних груп у контексті музики. Етномузикологи досліджують не лише традиційні фольклорні вирази, але і їхні трансформації в сучасному контексті. Вивчаються впливи глобалізації, сучасних жанрів на традиційні музичні форми. Етномузикологічні дослідження розглядають роль музики у повсякденному житті та ритуалах різних груп населення. Вивчаються музичні аспекти свят, обрядів, сільського життя та інших аспектів культурного укладу [56, с.140].

2. СЕМАНТИЧНА і СИНТАКСИЧНА ПРИРОДА ПОЛЬСЬКИХ МЕЛОСОНІМІВ

2.1 Прагматичне значення польських мелосонімів

Заголовок - це та перша частина будь-якого тексту, за якою читач або слухач оцінює будь-який твір і налаштовує себе на відповідну реакцію, формує бажання ознайомитися чи ні зі змістом написаного. Саме тому назва має зацікавити і привернути увагу читача, що й зумовлює інтерес до тексту заголовка будь-якого тексту

Проблеми та особливості назв літературних творів завжди актуальні серед дослідників. До аналізу заголовків у різний час долучалися такі науковці, як Т. Гавриловська, В. Галич, , Л. Грицюк, Т. Желтоногова, А. Загнітко, А. Коваленко, І. Кочерга, Л. Манькова, І. Мариненко, В. Мерзвинський, В. Михайленко, В. Ронгинський, В. Самойленко, О. Траченко, та ін. Усебічне дослідження заголовка зумовило появу різних їх класифікацій, залежно від критеріїв аналізу. Так, М. Тимошик пропонує класифікувати заголовки за ознаками змісту, форми зображення, місця розташування [40, с.252-256]; В. Іванов класифікує за способом поліграфічного виконання і за [13, 114]; В. Здоровега поділяє заголовки відповідно до їхнього змістового наповнення [9, с.108-109]; Г. Почепцов виділяє види заголовка, виходячи із семантико-сміслового його аналізу [26. 271]. та ін.

Основною функцією назви будь-якого твору, зокрема й пісні, є привернення уваги потенційного читача.

Прагматичний потенціал тексту виражається в тому, який ефект він зможе здійснити на читача, а саме до якої дії його спонукати (якщо спонукати взагалі). Прагматика має на увазі здійснити визначену комунікативну мету, оскільки людина вступає в комунікативні відносини з текстом.

Досліджуючи прагматичний потенціал мелосонімів в аспекті прямих мовленнєвих актів у відношенні “автор – назва – слухач” було встановлено п’ять типів висловлювань: констативи, директиви, квеситиви, перформативи та вокативи. Усі вони об’єднані єдиною ілокутивною силою – повідомити реципієнта про будь-яку інформацію з тексту пісні [69,с. 54].

1. Мелосоніми-констативи.

Мета констативних висловлювань у назвах зводиться до здатності в стислій формі виразити уявлення про змістове наповнення пісні. До цього типу уналежнюємо заголовки з їх функційною здатністю до предметно-ситуативної номінації. За допомогою односкладних субстативних речень назви можуть повідомляють слухачеві інформацію про предмет мовлення: «*Miłość*», «*Lato*», «*Tango*», «*Woda*», «*Wojna*», «*Słońce*», «*Oczy*», «*Przemoc*», «*Lustro*», «*Twarz*», «*Balon*», «*Bilet*», «*Zima*», «*Studnia*», «*Wybór*», «*Mleko*», «*Cukier*». Контекст розвиває тему, уточнює й конкретизує її. Завдяки своїй лаконічності та стислості, такі заголовки збуджують уяву слухача.

Ситуативні номінації співвідносяться слухачем із компонентами предметно представленої події в пісні та ідентифікуються з-поміж внутрішніх компонентів ситуації або виділяються серед її окремих елементів, зокрема вони описують предметно представлену подію («*Szczęśliwi losu bracia*» Budka Suflera), часову та просторову віднесеність («*Szczęśliwi czas*» K.A.S.A.), («*Mój Dom, Mój Świat*» 2+1). Цим назвам властива локальна й темпоральна детермінація. Локальні вказують на місце ситуації, темпоральні – на час.

Автор пісні, відображаючи факти власне створеної дійсності, може реалізувати себе в тексті. Його присутність виявляється в особових займенниках та особових формах дієслова: («*Ja stawiam*» Edyta Górniak), («*Ja płynę*» Lady Pank), («*Ja to ja*» Edyta Bartosiewicz). Граматичним показником персоналізації є категорія особи, котра, будучи основним компонентом предикативності, пов’язує зміст висловлювання з особою виконавця. У

деяких заголовках ця категорія морфологічно експлікується флексіями особових дієслівних форм 1-ї особи: («*Czekam, kochanie*» Lombard), («*Slucham, gdy milczysz*» Lombard). Особові закінчення дієслів експлікують суб'єкт, співвідносний з особовим займенником.

2. Мелосоніми-директиви.

Директивній прагматиці пісенних заголовків властива спонукальна модальність, що виявляється в авторських намірах вплинути на слухача з метою реалізувати план дій, що відповідають його інтересам. Вихідним задумом автора є бажання звернутися до свого слухача й зобов'язати його співпереживати ліричному героєві пісні. Засобом експліцитної актуалізації спонукальної модальності є насамперед форми наказового способу дієслів 2-ї особи однини[69, с.56]: («*Idź swoją drogą*» Budka Suflera), («*Bądź sobą*» Lombard), («*Sluchaj swojego serca*» Edyta Bartosiewicz), («*Biegnij przed siebie*» Lombard), («*Płyń swoją drogą*» Perfect). Імпліцитна актуалізація волевиявлення властива для непрямого вираження авторської інтенції. Граматичними показниками в такому випадку є питальні речення: («*Czy to już jest miłość?*» K.A.S.A.), («*Czy wiesz, że cię kocham?*» Maanam), («*Czy ty wiesz, że ja cię kocham?*» Lombard), («*Czy to możliwe?*» Perfect), («*Czy ktoś cię kocha w tajemnicy?*» Lombard).

Наявність заперечення в директивних заголовках породжує прагматику заборони, сенс якої полягає в інтенції автора попередити очікувану дію, виконувану ліричним героєм пісні: («*Nie pytaj o Polskę*» Perfect), («*Niebo za rogiem*» Lombard), («*Nie daj się*» Budka Suflera).

Формально-граматичне оформлення проаналізованих назв засвідчує, що форми наказового способу дієслів 2-ї особи однини є універсальним засобом вираження директивної прагматики. Вони вербалізують інтенцію викликати реакцію слухача на заклики автора в пісні.

Уплив на адресата здійснюється в ретроспективному сприйнятті пісні за рахунок наказових форм дієслів, що спрямовані на ліричного героя та

водночас на реципієнта. Особливість мовленнєвого впливу полягає в його інформаційному характері: автор висловлює свій задум за допомогою вдалого поєднання вербальних засобів у назві. Змістом директива є пряме спонукання адресата до дії. Граматичним засобом вираження директивної комунікативної інтенції є спонукальні речення. Наприклад, у назві пісні «*Bądź sobą*» автор закликає потенційного слухача бути собою, а в назві «*Sluchaj swojego serca*» радить слухачам прислухатися до власного серця. Подібні мелосоніми не лише привертають увагу аудиторії, а й завуальовують зміст тексту. Задля адекватної інтерпретації заголовка, потенційний слухач неодмінно повинен звернутися до пісні.

3. Мелосоніми-квеситиви.

У цьому типі взаємозв'язку учасників комунікації назва представлена у формі запитання. Такі заголовки містять запитання, відповідь на яке потенційний слухач отримає тоді, коли безпосередньо ознайомиться з піснею. Цей тип концентрує увагу відсутністю певної інформації в адресата й створює певний психологічний тиск, що знімається, коли реципієнт знаходить відповідь у самій композиції: («*Ktoś mówi*» Edyta Górniak), («*Ktoś mnie pokochał*» Lombard).

4. Мелосоніми-перформативи.

Перформатив не несе змістового навантаження, а передає обрані автором стратегії спілкування, спрямовані на його регуляцію. Його особливість полягає в тому, що дії, про яку повідомляється, збігається із самим актом мовленням. Акт завершення контакту складається із завершального етапу у вигляді стереотипної формули: («*Powiedz mi, dlaczego*» Lombard) («*Mówię do Ciebie, mówię do mnie*» Lady Pank).

5. Мелосоніми-вокативи.

Головна мета звертання – привернути увагу адресата. У заголовку пісні цей акт реалізує ціль указати на реципієнта: («*Ej, Załoga!*» Budka Suflera), («*Hej panie, panowie*» Budka Suflera). Сила визначається номінативною та

контактно-встановлюваною функцією, що обумовлено виключно екстралінгвальним контекстом. Звертання в назві є емотивним засобом впливу, тобто як психологічний чинник у процесі сприймання пісні. Воно експлікує певне ставлення адресанта до адресата з метою викликати його реакцію [69, с.57].

Аналіз прагматичних типів заголовків свідчить про те, що більшість назв пісень представлена констативами. Менше поширені мелосоніми, виражені директивами, квенситивами, перформативами та вокативами. Цей факт можна пояснити специфічним призначенням пісенних заголовків, що полягає в стислому та об'єктивному поінформуванні слухачів про оспівану дійсність. Вираження запиту, спонукання, дії чи звертання не є характерними для мелосонімів.

2.2. Семантичний аспект назв польських пісень

Заголовок - це перший структурний елемент, котрий трапляється реципієнтові на початку ознайомлення. З назви слухач одразу може виокремити найбільш важливі для себе деталі. Французький структураліст Р. Барт, зважаючи на соціальний аспект, через комерційні причини прирівнює текст до товарного виробу, для будь-якого тексту виникає потреба в маркуванні. Заголовок маркує пісню, представляючи її як товар для потенційної слухачької аудиторії.

Заголовок був і залишається предметом дослідження лінгвістів, літературознавців, журналістикознавців, психологів, але до сьогодні остаточно не з'ясована його роль у структурі тексту. Це доводить значущість, першорядність заголовка у процесі сприйняття та розуміння художнього, публіцистичного, наукового та будь-якого іншого твору [44, с.204].

Семантичний аспект мелосонімів полягає в з'ясуванні явних і прихованих зв'язків із текстом. Відношення назви й тексту пісні визначає

здатність мелосоніма декодувати зміст композиції. Цей процес має стратегічний характер. На першому етапі заголовок пісні сприймається, маркуючи її, виділяючи з парадигми інших. На другому етапі він співвідноситься з усім пісенним простором. Глибинний смисл заголовка актуалізується на третьому етапі його сприймання. Завдяки асоціативним зв'язкам із вербальними одиницями текстового простору відбувається розширення смислу заголовного виразу. Назва пісні забезпечує слухача можливими шляхами інтерпретації. Вона обов'язково конденсує в плані змісту смислову та композиційну специфіку пісні й співвідноситься з різними змістовими елементами. При встановлені теми, закладеної в заголовок, основним виступає принцип фокалізації. На різних етапах сприймання фокус змінюється й на передній план у семантичній структурі назви виходять різні теми [24, с.37].

Цілком слушною є думка, що заголовок – це концентроване відображення головної ідеї твору, думки автора. Сучасний дослідник О. О. Тертичний наголошує, що заголовок – слово головне. І саме тому це слово повинне бути сказане усвідомлено, чітко та яскраво, так, щоб читачу не важко було зрозуміти, що перед ним саме той текст, який потрібно прочитати [22, с.234]. Будь-яка мовна одиниця, використана в заголовку стає номінативною.

Виділяємо групу назв, які у своїй структурі мають імена: (*Ania nie pytaj mnie o Polskę*», «*Anna Maria*», «*Ada rusza*», «*Magda, umer na piwo*», «*Halina, złotousty*», «*Ewa, Ewa, Ewa*», «*Krystyna*», «*Karolina*», «*Piotr i Paweł*», «*Marek*», «*Wojna Józefa*» та імена і прізвища («*Janek Wiśniewski padł*», «*Ryszard Rynkowski*», «*Zbigniew Wodecki i Mitch & Mitch*»). Проте нам не вдалося зафіксувати жодної пісні, де вказано лише прізвище. Отже, можемо зробити висновки, що мелос онімів, які у своїй структурі мають імена- достатньо багато, а тих, які мають імена і прізвища, нам вдалося зафіксувати лише 3 та жодного, які мають лише прізвище.

Наступним критерієм дослідження обираємо назви населених пунктів: міст («*Taka Warszawa*», «*Kraków*», «*Sen o Warszawie*», «*Barcelona*», «*Zawsze Gdańsk*», «*Ja z Lublina, ty z Lublina*», «*Zostawcie Titanica*», «*Krakowski spleen*», «*Ezoteryczny Poznań*», «*Nadzieja o Wrocławiu*», «*O Kutno!*», «*Sopot*», «*Zawsze Gdańsk*», «*Moje Miasto Szczecin*», «*Do Miłowki wróć*») та сіл («*Ballada o Wołyniu w Cisnej*», «*Bal na Gnojnej*»). Також в процесі дослідження нами зафіксовано назви пісень, в структуру яких входять назви країн («*Żeby Polska była Polską*», «*Tu Biję Serce Europy!*», «*Nie pytaj o Polskę*», «*Kocham cie jak Irlandie*»), а також національних, релігійних постатей та ін. («*Moja Ojczyzna*», «*Biała Armia*», «*Bogurodzica*»). Отож, можемо зробити висновки, що найбільше є мелос онімів, які у своїй структурі мають назву міст, наступним за кількістю зафіксованих назв є ті, які у структурі мають назви країн та тільки дві пісні вдалося зафіксувати, в назві яких згадується село.

Назви природніх явищ фіксуємо у таких піснях «*Deszcz, deszcz, deszcz*», «*Słońce w chmurach łśni*», «*Wiatr od morza wieje*», «*Burza*», «*Pada śnieg*», «*Błyskawice*», «*Tęcza*», «*Wiatr zmienił kierunek*». Нам вдалося зафіксувати двічі згадане тільки таке природнє явище, як «вітер», усі інші зафіксовано тіль один раз.

Важко переоцінити роль і значення рослин у житті планети та людства. Рослини підтримують постійний газовий склад атмосфери на планеті, забезпечуючи життя всіх земних створінь. Рослини дають усе, без чого не могла б існувати сучасна цивілізація: житло, меблі, одяг, ліки, папір та багато іншого. Вони також годують нас, тамують спрагу, обігривають і захищають від пекучого сонця [89]. Тому вони є невід'ємною частиною нашого життя.

Рослинний світ відображено в мелосонімах: «*Kwiaty we włosach*», «*Róża*», «*Biała róża*», «*Kwiaty na poddaszu*», «*Piosenka o jabłkach*», «*Fiołki*», «*Konwalia*», «*Kaktus*», «*Migdały*». Звідси можна зробити висновки, що із рослинного світу найчастіше згадуються квіти.

Людина – частина природи, але свідомо своєї відповідальності, чого не можна сказати про інші складові біосфери. Людина могутня, сильна, вільна у своїх діях, але водночас тільки вона сама за них здатна відповідати. Відповідальність за свою свободу та вчинки в контексті цієї свободи тісно пов'язана з осмисленістю дій. Лише людина – єдина серед живих істот – здатна усвідомлювати свою свободу й відповідальність, тобто надавати своїм діям певних смислів. Така здатність людини пов'язана з її духовністю, внутрішнім світом, самістю тощо. Розмаїття понять на позначення цієї здатності людини може означати її таємничість, недостатню досяжність для вивчення і розуміння[10.8].

Внутрішній світ людини відображено в таких мелосонімах: «*W moim świecie*», «*Wewnętrzny świat*», «*Moje serce to jest muzyk*», «*Wewnętrzna geografia*», «*W moim świecie*». Назви пісень, які пов'язані із внутрішнім світом людини, часто відображають глибокі почуття, емоції та думки. Ці назви можуть слугувати важливим елементом вираження творчої ідеї артиста та сприяти зв'язку слухача із музикою.

Отже, найбільш продуктивними є назви пісень, в яких згадуються імена та назви населених пунктів. Найменш поширеними є ті, які відображають внутрішній стан людини.

2.3 Синтаксична структура польських мелосонімів

Із інтернет – джерел ми вилучили та дослідили 50 заголовків. Безперечно, найяскравіше номінативні характеристики виражені в іменниках (враховувалися заголовки, які мають одне слово – іменник або речення, в якому є іменник, (32 одиниці), що забезпечує їх найчасточніше використання, наприклад: «*Mgła*», «*Słońce*», «*Zachód*», «*Pszczółka Maja*», «*Morze*», «*Kwiat*», «*Cisza*», «*Lato*», «*Drzewo*», «*Księżyc*», «*Deszcz*», «*Góra*», «*Rzeka*», «*Noc*», «*Świt*», «*Windą do nieba*», «*Kawiarenki*», «*Kamień*», «*Zima*»,

«*Życie*», «*Czas*», «*Miłość*», «*Dzień*». Наступною частиною мови, за частотою використання є займенники(5 одиниць): «*Jej portret*», «*Znów jesteś ze mną*», «*Jesteś lekiem na całe zło*», «*Ja wysiadam*», «*Mój jest ten kawałek podłogi*», що складає приблизно однакову кількість із прикметниками: «*Spacer dziką plażą*», «*Mała wojna*», «*Martwe morze*», «*Ostatni*», «*Malinowy król*», «*Klub wesołego szampana*»(6 одиниць). Далі можна визначити назви, в яких є дієслова (4 одиниці): «*Juz szumią kasztany*», «*Nie płacz Ewka*», «*Płynie w nas gorąca krew*», «*Śpij kochanie, śpij*». Також є назви, в яких зафіксовано числівники та інші частини мови (3 одиниці): «*Trzy noce z deszczem*», «*Dumka na dwa serca*», «*«Gołębi puch*».

На підставі узагальнених прикладів та спостережень можна зробити висновки що, іменники є дуже поширеними в назвах пісень. Вони можуть виражати конкретні об'єкти, ідеї чи емоції, допомагаючи слухачеві отримати загальні враження від пісні, тому використовуються найчастіше. Займенники можуть використовуватися для створення загадковості або вираження особистого аспекту. Вони можуть робити назви пісень більш особистими або загадковими, що також пояснює їх часте використання. Прикметники за кількістю використання дорівнюють займенникам, що зумовлено емоційним відтінком та описом до назв пісень. Вони можуть передавати атмосферу, настрій чи особливості пісні, що є важливим для музичної галузі, тому і використовуються досить часто. Використання різних частин мови допомагає створити емоційний вираз у назвах пісень. Разом вони можуть передавати не тільки сутність музики, а й викликати емоції у слухача.

Серед заголовків сучасних мелосонімів можемо виділити групу назв, які створюють інтригу, заохочують слухача до прослуховування пісні та з'ясування поставленої проблеми. Ці заголовки представлені двома типами речень за метою висловлювання: розповідними й питальними. Питальні речення подані як риторичне питання, що спричиняє діалог зі слухачем, наприклад: «*Czy można zapomnieć o bólu?*», «*Czy to naprawdę jest miłość*».

Розповідні заголовки не мають питальної інтонації та не закликають слухача до негайної відповіді на питання, але констатують факт чи проблему, над якою можна поміркувати, прослухавши пісню, наприклад: «*Był sobie Król*» (Був собі король), «*Czas nie będzie czekał*» (Час не буде чекати), «*Doroste dzieci*» (Дорослі діти). Деякі тексти заголовків перебувають на периферії між розповідними і питальними реченнями, оскільки не мають знака питання, проте мають питальне слово, тобто підштовхують також слухача до діалогу: «*Co Ty tutaj robisz*» (*Що ти тут робиш*).

Виділяємо групу назв, які не створюють конфлікту для вирішення реципієнтом у процесі прослуховування пісні. Вони представлені розповідними та окличними реченнями. Заголовки, представлені розповідними реченнями, здебільшого пояснюють те, що слухатиме слухач, наприклад: «*Dumka na dwa serca*» (Думка на два серця), «*Scenariusz dla moich sąsiadów*» (Сценарій для моїх сусідів), «*Nie liczę godzin i lat*» (Не рахую годин і років).

Субстантивні речення в абсолютній більшості представлені іменниками у назвивному відмінку («*Małgośka*», «*Nobody*», «*Powiedz*», «*Marzeni*», «*Noc*», «*Zaśnij*», «*Niedziela*», «*Sen*», «*Miłość*», «*Lato*», «*Tango*», «*Woda*», «*Deszcz*», «*Cisza*», «*Baśń*», «*Gwiazda*», «*Brawo*», «*Nuda*», «*Wojna*», «*Słońce*»).

Водночас фіксуємо багато найменувань, що складаються з прикметника /займенника та іменника: «*Mała wojna*», «*Martwe morze*», «*Tajemniczy las*», «*Błękitne niebo*», «*Niezapomniany sen*», «*Szczęśliwa chwila*».

та з прислівними поширювачами – препозитивними «*Ogrodu serce*», «*Myśli i słowa*», «*Imię deszczu*», «*Taka Warszawa*», «*Prawie do nieba*» *непредикативна сполука*: «*Tacy sami*», «*Kwiaty we włosach*» *двоскладне неповне речення*: «*Krakowski spleen*». «*Przytul mnie*».

Наступним критерієм дослідження обираємо означено-особові: «*Nie jestem pewny*», «*Jestem sam*», «*Kto tam?*», «*Nigdy nie zapomnę*». Неозначено-

особові: «*Cokolwiek zdarzy się*», «*Kiedyś przyjdzie miłość*», «*Zróbmy to razem*»
Типовим є розширення заголовків цього типу атрибутивними компонентами
(«*Mocna miłość*», «*Słodki uśmiech*», «*Piękny dzień*»)

Заголовок будь-якої структури й довжини ми розглядаємо як речення. Відповідно до структурної класифікації речень, усі заголовки поділяються на прості й складні речення. Прості синтаксичні структури складають переважну більшість іменувань публіцистичних текстів як у друкованих ЗМІ, так і в інтернет-медіа. Такі назви несуть у собі основну інформацію матеріалу, здебільшого в нейтральній тональності декларують зміст публікації [18.369]. Наприклад можна розглянути наступні назви пісень: «*Za chwilę dalszy ciąg programu*», «*Nikt nie będzie żył na wieki*», «*Czego nie wiesz o mnie*», «*Kto chce żyć na wieki*», «*Każda chwila jest dobra na zmianę*», «*Moje serce to jest muzyk*». Наявність другорядних членів практично завжди дає можливість зрозуміти правильніше текст пісні, не залишає запитання щодо змісту повідомлення до ознайомлення з повним текстом.

Використання коротких номінативних заголовків часто дезорієнтує читача в змістовому наповненні матеріалу через семантичну невизначеність або лексичну багатозначність слова, винесеного в заголовок. Номінативні заголовки вказують на ім'я або вказують на певні аспекти, які характеризують пісні. Іншими словами, це заголовки, що вказують на основні теми, образи або ідеї, які виражені в музичних композиціях, наприклад: «*Słowo*» («*Слово*» Ania Dąbrowska), «*Noc*» («*Ніч*» Maanam), «*Woda*» («*Вода*» Perfect), «*Czas*» («*Час*» K.A.S.A.), «*Miłość*» («*Любов*» Edyta Górniak), «*Taniec*» («*Танець*» Edyta Bartosiewicz), «*Marzenia*» («*Мрії*» Lombard), «*Światło*» («*Світло*» K.A.S.A.), «*Złoto*» («*Золото*» Budka Suflera), «*Początek*» («*Початок*» T.Love». Ці заголовки вказують на ключові теми пісень, такі як кохання, свобода, історії знайомств, міський спосіб життя та інші важливі аспекти, а значить є номінативними. Більш поширені номінативні заголовки, що складаються з двох і більше слів, наприклад:

«*Kocham Cię, kochanie moje*» (Люблю тебе, моє кохання. Maryla Rodowicz), «*Historia jednej znajomości*» (Історія одного знайомства Lady Pank), «*Wolność*» (Свобода. Maanam), , «*Malomiasteczkowy*» (Маломіський. T.Love), «*Cicha woda*» (Тиха вода. Perfect), «*Niebo za kurtyną*» (Небо за куртом. Lombard), «*Ostatni*» (Останній. Edyta Bartosiewicz). Заголовки, що складаються з двох і більше іменників дають більш змістовну семантичну визначеність ніж короткі.

Наступним критерієм обираємо двоскладне неповне: «*Miłość w Zakopanem*» двоскладне неповне (Кохання в Закопанем Krzysztof Krawczyk), «*Niebo za rogiem*» двоскладне неповне

Особливість неозначено-особових речень полягає у відсутності вказівки на активного виконавця дії. Причини для уникнення прямого називання суб'єкта дії в заголовку можуть бути різні: задля дотримання інтриги; діяч точно не відомий або не важливий для розповіді про подію; також вказівка на виконавця може опосередковано міститися в другорядних членах речення (переважно обставинах місця), тощо. Безособові односкладні речення вказують на дію, що виконується без суб'єкта, якого або неможливо визначити, або автор не вважає за потрібне зазначати: «*Nigdy w życiu!*» («Ніколи в житті!». Maanam), «*Nieważne, jak i gdzie*» («Не важливо, як і де» Lombard), «*Bez sensu*» («Без сенсу» Edyta Bartosiewicz).

Близькими за граматичними й семантичними властивостями до безособових є інфінітивні речення, предикативний центр яких складається з незалежного інфінітива. Семантичними особливостями таких заголовків є те, що вони передають неминучість, необхідність певних дій [18, с.370].

Інфінітивні заголовки – це назви пісень або творів, які використовують інфінітивну форму дієслова, щоб виразити загальні ідеї, концепції або емоції. Це може бути естетичний або стилізований спосіб підходу до теми пісні, зокрема, якщо хочеться визначити її як загальний або універсальний вислів. В польській музичній традиції теж можна знайти приклади інфінітивних заголовків, які виражають загальні ідеї та концепції. Ось кілька прикладів:

«*Śpiewać*» («*Співати*» K.A.S.A.), «*Tańczyć*» («*Танцювати*». Lombard), «*Myśleć*» («*Міркувати*» Edyta Górniak), «*Żuć*» («*Жити*». Maanam), «*Rozumieć*» («*Розуміти*». Perfect). Ці заголовки можуть створювати враження універсальності та простоти, висловлюючи базові концепції, які можуть взаємодіяти з широким спектром слухачів.

З-поміж односкладних речень найменш популярними для називання пісень виявилися означено-особові речення, які за своєю семантикою мають чітку вказівку на виконавця дії. Означено-особове речення має суб'єкт, який визначений та виражений особливою формою дієслова. У польських піснях це може бути виражено у назві, яка включає конкретну особу чи виражає ім'я. Ось кілька прикладів: «*Powiedz mi*», «*Pamiętaj mnie*», «*Zawsze będziesz moja*».

Серед заголовків, зібраних та проаналізованих з різних джерел, найпопулярнішими односкладними є номінативні (60), від них суттєво відстають за кількісними показниками використання неозначено-особові (20), потім безособові (10), інфінітивні (5), означено-особові (5).

Використання коротких номінативних заголовків часто дезорієнтує читача в змістовому наповненні матеріалу через семантичну невизначеність або лексичну багатозначність слова, винесеного в заголовок. Саме тому однослівні назви частіше трапляються [18, с.370].

Проаналізувавши добірку матеріалів, можна зазначити, що значна частина мелосонімів є однослівними структурами, утвореними на основі різних принципів; багато таких найменувань характеризуються тропеїчністю. Водночас часто фіксуються і назви - словосполучення та назви - речення, що є однією з визначальних особливостей артіонімів, як і розмаїття шляхів їх виникнення. В цілому за своєю структурою більшість мелосонімів є складеними.

3. ТЕМАТИКА ПОЛЬСЬКИХ ПІСЕНЬ

3.1. Відображення історичного, культурного та інших аспектів у назвах польських пісень

Щоб дослідити значення назв польських пісень у культурному контексті Польщі, маємо розглянути історичні, соціокультурні та мовні аспекти цього питання.

Історичний аспект досліджує, як назви пісень відображають історичну спадщину та події країни. Музика та назви пісень можуть бути важливими джерелами для вивчення історії Польщі. Слід розглянути роль пісень під час історичних подій, таких як повстання, війни та революції, які пісні ставали символами боротьби та національної єдності. Назви пісень можуть відображати емоції та ставлення населення до історичних подій, можуть вони бути виразом солідарності, гордості або скорботи.

Зосередимо увагу на окремих найменуваннях пісень, у яких згадано історичні постаті або події, пов'язані з Польщею.

«*Śmierć Rotmistrza Pileckiego*» - у назві згадано про смерть ротмістра Війська польського Вітольда Пілецького (Witold Pilecki; псевдоніми: Witold, Druh, Roman Jezierski, Tomasz Serafiński (1901–1948)), солдата польського підпілля, підлеглого польському уряду у вигнанні, організатора руху опору в концентраційному таборі Освенцим.

Як свідчать джерела, 19 вересня 1940 року під час проведеної німцями вуличної облави він добровільно здався німцям з метою потрапити як в'язень у концентраційний табір Аушвіц для отримання інформації та проведення підпільної роботи. Пілецькому вдалося створити в Освенцимі підпільну організацію, зібрати радіопередавач з переданих контрабандою деталей і кілька місяців відправляти звістки про кількість прибулих, умови утримання та масові страти. Інформація передавалася уряду Великобританії. Проте згодом керівництво польського опору визнало повстання неможливим. Йому

вдалося втекти з концтабору. Проте 1947 року був засуджений комуністичною владою Народної Польщі до смертної кари та розстріляний [90].

«*Ballada o Janku Wiśniewskim*» -у назві згадаго про долю повстанця під час Варшавського повстання.

«*Zamach na Narutowicza*» - в назві згадується про Габріеля Нарutowича, першого президента Польщі, який пробув на посаді всього 5 днів, з 11 грудня (обраний 9) до вбивства 16 грудня 1922 року. Габріель Нарutowич з'явився в польській політиці в 1919 році як безпартійний депутат; був міністром громадських робіт, потім закордонних справ. Обраний на пост президента республіки Сеймом, після чого йому передав владу «Голова держави» маршал Юзеф Пілсудський.

Нарutowича підтримали ліві й коаліція національних меншин (євреїв, українців, литовців та ін.), тому націоналісти одразу розгорнули кампанію проти нього. Вони називали його «президентом євреїв», «тим хто не знає польську» тощо. 16 грудня новообраного президента застрелив на виставці у Варшаві екстреміст Елігіуш Невядомський - критик-модерніст і художник крайньоправих поглядів. Невядомського засудили до смертної кари і розстріляли 31 січня 1923 року у Варшавській цитаделі. На похоронах вбивці були присутні 10 000 осіб і націоналісти оголосили його мучеником[75].

«*Kościuszko*» - в цій назві пісні згадано Тадеуша Костюшко, польського військового та політичного діяча білоруського походження. Учасник Американської революції та проводир польського повстання 1794 року. Вважається національним героєм Польщі, Білорусі, Литви та Сполучених Штатів, почесний громадянин Франції. 1792 року чинив опір російським військам, боровся проти Торговицької конфедерації. В березні 1794 року генерал організував і очолив національно-визвольне повстання. Завдяки вдалій стратегії та військовому таланту польські війська завдали низку поразок російській армії. Втім, у битві під Мацеєвичами головні сили

повстанців були розбиті, а поранений Костюшко потрапив у полон. Залишившись без лідера, повстання зійшло нанівець, а Річ Посполита внаслідок третього поділу припинила власне існування. 1796 року, після смерті російської імператриці Катерини II, Костюшка помилував її наступник Павло I, який дозволив йому знову емігрувати до США. 1798 року Тадеуш повернувся до Європи, довгий час жив у Франції, а після Віденського конгресу і аж до своєї смерті в 1817 році - в Швейцарії [75].

«*Czerwone maki na Monte Cassino*» - в даній назві згадано о Монте-Кассино в часи Другої світової війни. Монтекассіно (італ. *Montecassino*) - бенедиктинський монастир, заснований Бенедиктом Нурсійським у VI столітті, один з найстаріших і найбільших монастирів у Європі. Розміщується на скелястому пагорбі Монте-Кассіно на захід від містечка Кассіно, приблизно за 120 км на південний схід від Рима. Звідси й традиційна назва монастиря - Кассінська Скеля (лат. *Mons Casinus*) [75].

«*Powstanie Warszawskie*» - головна військова операція польського опору Армії Крайової (пол. *Armia Krajowa*) проти Третього Рейху з метою звільнення Варшави і відновлення некомуністичної Польщі. Повстання збіглося з наближенням частин Червоної Армії до східної околиці міста та відступом німецьких військ. Але радянський наступ зупинився, дозволивши німцям перегрупуватися і знищити місто під час придушення повстання, яке тривало 63 дні. Повстання було найбільшою військовою операцією, здійсненою будь-яким європейським рухом опору під час Другої світової війни. В ході вуличних боїв було знищено близько 25% житлового фонду Варшави, а після капітуляції польських сил німецькі війська цілеспрямовано, квартал за кварталом, зрівняли з землею ще 35% будівель міста [79].

«*Bitwa o Anglię*» - в назві згадується про Англію, яка уроки Другої світової війни пережила бомбові та ракетні нальоти Люфтваффе на міста Великої Британії та бої за домінування у повітряному просторі Великої Британії, між Люфтваффе Німеччини та Королівськими Повітряними

Силами (КПС) Великої Британії. Назва пішла від промови Вінстона Черчіля 18 червня 1940 року [75].

«*Katyń*» - в назві пісні згадується населений пункт «Катинь», біля якого під час Другої світової війни відбувся катинський розстріл (пол. *zbrodnia katyńska*) – узагальнена назва воєнного злочину, масової страти польських громадян, здійсненої органами НКВС СРСР за цілком секретним наказом партійно-державного керівництва СРСР (рішення Політбюро ЦК ВКП (б) від 5 березня та 5 квітня 1940 року) одночасно у декількох місцях - головним чином у Катинському лісі (поблизу села Катинь Смоленської області), в тюрмі міста Калінін (нині Твер) та в Харкові навесні 1940 року [75].

Отже, у семантичному плані мелосонім не відірваний від тексту, а є опорою для слухача в осягненні змісту й виконує функцію репрезентанта. Зауважаємо, що поза зв'язком із текстом він не втрачає свою номінативну функцію. Проте, якщо розглянути назви «*Noc wypożyczalni nart*» (про війну в Афганістані), «*Powrót do przeszłości*» (про Польський Повстанський Рух), то у семантичному плані пісенний заголовок не дає змогу слухачеві осягнути зміст й виконати функцію репрезентанта.

Соціокультурний аспект, перш за все, дає розуміння поняття польських мелосонімів, які відіграють важливу роль у культурному житті Польщі, можуть відображати культурні та традиційні аспекти польського народу, а також обряди, свята та звичаї відображаються у назвах пісень. Пісні відображають культурну різноманітність Польщі, враховуючи різні регіони та їхні музичні традиції.

Польська музична традиція багата і різноманітна, і пісні про кохання відіграють важливу роль у культурній спадщині. Вони можуть відображати та передавати традиційні цінності, віру і спосіб життя. До прикладу можна розглянути наступні пісні: «*Miłość w Zakopanem*», «*Kocham Cię, kochanie moje*», «*Kocham Enter*», «*Kocham, że Cię nie ma*», «*Kocham Cię, kochanie,*

kocham», «*Miłość w Portofino*», «*Kocham Cię, kochanie, mamo*», «*Kocham Cię, kocham życie*», «*Miłość w Samo Południe*», «*Kocham wolność*», «*Miłość w przejściu podziemnym*», «*Miłość wierszem malowana*», «*Miłość odchodzi*», «*Miłość w czasach popkultury*», «*Miłość w trzeciej osobie*», «*Miłość wierszem pisana*».

Проаналізувавши наведені мелос оніми та враховуючи кількість таких пісень, можемо дійти висновку, що польські пісні про кохання грають значущу роль у культурному контексті та відображають різноманітні аспекти любові та відносин. Такі пісні можуть мати глибокий емоційний вплив на слухачів і стати частиною їхнього особистого досвіду.

Національна ідентичність поляків і польський націоналізм вони, вирішальною мірою, є продуктом інтерпретацій колективної історії творцями національної культури. Сім'я, церква і, насамперед, школа – це місця, де молоді поляки вчаться розуміти свою історію і місце серед інших націй, а символічні літературно-художні конструкції є носієм смислів, з яких будується національна ідеологія. Культурсоціологія та соціальна антропологія мають великий досвід в аналізі значення символів у плюралістичному, мінливому суспільстві. Ритуали - це класика, предмет антропологічного аналізу, ключ до розуміння культури і для багатьох дослідників ритуальна модель, особливо так званий обряд свята, до якого входить весілля, стала цінним джерелом для вивчення культури .

У польській культурній спадщині є багато пісень, присвячених обряду весілля: «*Na weselu, na wsi*», «*Wesele*», «*Zakwitła biała róża*», «*Zabawa na wsi*», «*Na weselu, na wsi*», «*Za zdrowie Pań Młodych*», «*Jesteśmy na wsi*», «*Wesele, wesele, jasne, wesele*», «*Na wesele, na wesele, biała sukienka*», «*W świetle dnia śpiewamy wesele*», «*Mamo, tamko, wesele u nas*». Цей перелік не є вичерпним. Отже, весільні пісні в польській культурі відіграють важливу роль, вони є невід'ємною частиною весільних обрядів і святкувань. Звучання весільних пісень є традиційним елементом, який додає атмосферу весільної церемонії

та вечірки. Весільні пісні відіграють важливу роль у створенні святкового настрою та радісної атмосфери під час весільної церемонії та вечірки. Вони допомагають створити позитивну емоційну обстановку серед гостей та молодят, а також можуть виражати різні емоції, включаючи радість, кохання, ностальгію та вдячність. Вони стають мовою, якою гості та молодята можуть висловлювати свої почуття одне до одного.

Багато весільних пісень мають глибокі корені в польській народній традиції. Вони передають культурні цінності та спадщину, що важливо для збереження індивідуальності та ідентичності. В цілому весільні пісні в Польщі визначають атмосферу та додають смак та колір до важливого життєвого події в житті молодят.

Перш ніж говорити про релігійну пісню, слід визначити поняття пісні. Ірена Шипулова стверджує, що пісня «є музичною формою, яка супроводжувала... людині від зорі часів у всі моменти її життя, обидва як у щасливі, так і в сумні хвилини. У піснях – історії життя народу, свої традиції, свою культуру. Тому колись у церквах лунали пісні, будинках, садибах, дачах і, перш за все, в школах»[67, с.9].

Важливе мовно-релігійне явище, яким є польські релігійні пісні, існує в польському мовно-культурному всесвіті вже понад вісімсот років. Саме в XIII столітті з'явилися перші польські тексти оформлені за правилами розмовного тексту в повністю латинській культурі письма. Монополія латини була поступово зруйнована цими творами. Це стало можливим завдяки систематичному зростанню значення польської мови, яка була запроваджена латиною – ніби через старшу сестру – до високої літературної культури Європи. Створення релігійні пісні польською мовою, які співали під час літургії у церквах чи поза ними систематично поширювався наступні століття, щоб створити вражаючу колекцію творів. Польський мовний і культурний всесвіт містить сотні пісенних текстів і, що цікаво, багато з них є живими текстами, співаються в храмах чи інших місцях донині. Пересічний

поляк, навіть невіруючий, знає що таких пісень не менше десятка, бо вони стали ознакою польськості, якщо згадати лише такі тексти, як: «*Boże, coż Polskę*», «*Bóg się rodzi*», «*Lulajże, Jezuniu*», «*Kiedy ranne wstają zorze*», «*Wieczne odpoczywanie racz im dać Panie*» «*Cicha noc*», «*Serdeczna Matko*» [88.].

Велика цінність музикування, як пише Марія Пшиходзінська-Качічак у своїй книзі «Музика і виховання», полягає в тому, що музикування є унікальною можливістю для аматора чи дитини доторкнутися до музики як твору художнього оформлення, все відчувається прекрасним і водночас дуже тісно стикається з ним, майже проникаючи в його структуру і зміст, здавалося б фізично торкаючись його в процесі цього специфічного акту творення.

Вище згаданий контакт з музикою дає задоволення від участі у творчому процесі, почуття задоволення, яке може бути індивідуальним та інтимним контактом з твором або участю в групі. Музикування дає можливість глибоко проникнути в структуру звуків, є основою для усвідомлення інтервалів, типів мелодій, гармоній, ритмічних структур.[Там само,10]. Спів, безсумнівно, являється найдавнішою і найпопулярнішою в усіх народів світу музичною формою. За словами Лідії Даукша та Луції Шафарської, у книзі «Співати під час уроків» ми знайдемо такий текст: «Співати супроводжували культові та магічні обряди, ритуали, пов'язані з важподії в житті роду, общини, племені і, ймовірно, також супроводжували їх твір і був індивідуальним виявом почуттів і переживань людини. Він часто підключався з танцем, часто доповнювалася інструментальним супроводом» [58, с.5].

Так званий польський патріотичний реп - сенсація на музичному ринку. Короткий запит на порталах стверджує, що ресурси цього типу пісень дуже великі. Польський реп - це стиль, який поєднує ці пісні, заснований на простоті повідомлення, що стосується польських національних символів і

обов'язків до Батьківщини, подяка тим, хто віддав життя за Батьківщину. Багато цих творів є своєрідним порятунком, відновленням пам'яті про забутих, часто навмисно, героїв сучасної історії Польщі. Про це один із реперів Лукасино каже: «Найкраще, що ми можемо зробити, щоб погасити свій борг «Прокляті» означає забезпечення збереження пам'яті про їхні дії та ставлення, але вона також була натхненням для нашого та наступних поколінь (...), спостерігаючи девальвації традиційних цінностей у Західній Європі, я цьому радий у Польщі пробуджуються національні почуття»[67]. Гарним прикладом патріотичного польського репу є: «*Przywitajmy się*», «*Nasz obowiązek*», «*Dlaczego to piszę? Bo myślę o tym*», «*Nie spytam, ale muszę o Niej wspomnieć*», «*Kochana Polsko*», «*Pamiętaj, skąd jesteś*», «*Sierpniowe Niebo*», «*Poznańczyk czy Warszawiak – dalej Polak*», «*Polack*». Назви цих пісень прямо чи опосередковано вказують на історичні події, фігури або періоди, які мають значення для польської історії. Це може включати заголовки, які асоціюються із подіями такими, як Велика Вітчизняна війна чи інші ключові етапи в історії країни.

Дослідивши різні аспекти у назвах польських пісень, ми дійшли висновків, що їх семантика виражає багатство і різноманіття історичних, культурних та інших аспектів, що відображають багатшарову природу польської музичної традиції. Назви пісень часто служать своєрідним вікном у світ сприйняття сучасної польської ідентичності та відносин із минулим.

Назви пісень часто відображають культурні особливості та традиції Польщі. Вони можуть вказувати на фольклор, національні символи, та інші аспекти культури, які є важливими для польського сприйняття світу. Деякі назви пісень відображають особисті історії, емоції та враження виконавців чи слухачів, а також особистий погляд на певні історії або ситуації, долучаючи особистий вимір до ширшого культурного контексту. Мелосоніми пісень можуть відображати сучасні соціальні аспекти, такі як боротьба за права, емансипація, культурні рухи та інші сучасні явища. Вони

можуть слугувати інструментом для вираження поглядів на сучасні проблеми та трансформації в суспільстві.

Усі ці аспекти роблять польські пісні багатими і виразними творами, які сприяють розумінню та відчуттю глибоких шарів культури та історії Польщі через призму музичного мистецтва

3.2. Тематичне розмаїття польських пісень

Пісня -ліричний твір, розділений на строфи, як правило, серйозної тематики. Поділ пісень за їхньою тематикою включає: релігійні пісні, святкові пісні, філософські пісні, випадкові пісні, патріотичні пісні, державні пісні, пісні про кохання, пісні хвали, хвали, подяки, жалобні пісні, пісні про роботу та інші [79].

Комплексний аналіз власних назв передбачає з'ясування трьох блоків їхніх особливостей – денотатно-характеристичного (оніми систематизуються за особливостями денотатів), етимологословотвірного (в основі – походження пропріативів) та функціонального (типологія за стилістичними атрибутами, сферою вживання, правописом, відмінюванням та іншими подібними ознаками найменувань. Як складник функціональної характеристики онімів кваліфікується їхня частотність [27, с.224]. Тематика польських пісень відображає різноманітні аспекти життя, культури та ідентичності Польщі. Цей розділ присвячений дослідженню різних тем, які висвітлюються в польських піснях, від історичних подій та патріотизму до кохання, релігії та природи. Мета цього розділу - розглянути різноманітність тематики польських пісень та їхній вплив на культурний контекст країни.

У цьому розділі проводиться глибокий аналіз різноманітних тем та сюжетів, які висвітлюються в польських піснях. Зосереджуючись на великому розмаїтті музичних творів, дослідження спрямоване на розкриття

тематичних особливостей, культурного контексту та емоційного висловлення в польській музичній традиції.

У Старому Завіті слова «спів» і «пісня» зустрічаються 309 разів, а в Новому - 36, що доводить велике значення музики в Біблії. Де не вистачає слів, потрібна музика. Філіп Арнонкур стверджує, що якщо щось не можна сказати, це можна – і навіть потрібно – висловити через пісню та музику. Взагалі спів має перевагу над інструментальною музикою. Спів, який перевершує звичайну мову, сам по собі є пневматичною подією. У ньому відбувається захоплення, тому що всі можливості чистої раціональності перевершуються.

XIX століття в Польщі не лише в музиці, а й в інших галузях мистецтва характеризувалося боротьбою за збереження та зміцнення національної ідентичності та свідомості, яка була однією з ланок збройної визвольної боротьби. Це часи повстання Костюшка, боїв польських легіонів в Італії та боїв поляків на боці Наполеона, нарешті часи Листопадового чи Січневого повстань.

3.2.1. Історичні теми в польських піснях

Польська історія багата на події, які відобразилися в музиці. Деякі польські пісні висвітлюють історичні події, такі як повстання, війни та боротьбу за незалежність. Дослідимо, як теми польської історії відображаються в текстах та музиці пісень. Історичні теми в польських піснях відображають багатий спадок та складну історію Польщі. Ці пісні розповідають про історичні події, важливі постаті, боротьбу за незалежність і події, що сформували сучасну країну.

«*Mazurek Dąbrowskiego*» (спочатку названа «Піснею польських легіонів в Італії») була створена (у текстовій формі) Юзефом Вибіцьким. Мелодія невідомого авторства ґрунтується на мотиві народної мазурки. Пісня

була створена в Італії в 1797 році і швидко набула величезної популярності. Спочатку серед вояків польських легіонів, а потім на польських територіях у всіх поділах. Мазурка Домбровського звучала під час багатьох важливих для Польщі подій у 19-му та 20-му століттях, таких як повстання та обидві світові війни. Текст був перекладений іноземними поетами на інші мови, його знали і співали люди, солідарні з Польщею. З самого початку Мазурка Домбровського була неофіційним гімном Польщі (офіційно вона стала національним гімном у 1927 році), а також вплинула на створення гімнів і патріотичних пісень інших країн і народів, таких як Хорватія (Ще не вмерла Хорватія) або Україна (Ще не вмерла Україна) .

Наступна пісня на патріотичну тематику - «*Rota*». Спочатку «*Rota*» була віршем Марії Конопницької, написаним у 1908 році. Вона була написана як протест проти германізації польського населення в пруському поділі. Він мав чотири строфи. Досить швидко три з них були використані як слова польської патріотичної пісні з такою ж назвою (музику написав Фелікс Нововейський). Перше публічне виконання пісні відбулося в 1910 році, в річницю Грюнвальдської битви, під час церемонії відкриття Грюнвальдського пам'ятника. Її виконували хори з розділених районів (загалом кілька сотень осіб) під керівництвом композитора. Поетеса хотіла висловити своє обурення онімеченням поляків, а також пробудити національний дух і волю до боротьби. Пісня стала настільки популярною, що після відновлення Польщею незалежності стала одним із кандидатів на роль польського гімну[82].

Польща була свідком численних повстань та боротьби за свою незалежність в історії. Пісні, присвячені повстанням, героям і подіям, які відбувалися під час боротьби, розповідають про мужність і відданість польського народу. Прикладами пісень на історичну тематику є: «*Mury*» (виконавець: Jacek Kaczmarski), «*Warszawianka 1905 roku*» (виконавець: Anna German), «*Rok 1863*» (виконавець: Grzegorz Turnau),

«*Powstanie Warszawskie*» (виконавець: Czerwone Gitary), «*Wojna światów - następne stulecie*» (виконавець: Grzegorz Ciechowski), «*Mury*» (виконавець: Dżem), «*Powstanie Warszawskie*» (виконавець: Tadeusz Woźniak), «*Warszawo, ma*» (виконавець: Stanisław Soyka), «*Katyń*» (виконавець: Marek Grechuta), «*Marsz, marsz, Polsko*» - патріотичний гімн, який виконується на різних урочистих заходах.

Ці пісні розповідають про важливі історичні події та відображають гордість та патріотизм польського народу у боротьбі за свободу та незалежність.

Розпад Речі Посполитої та розподіл Польщі: Період розпаду Речі Посполитої та розподілу Польщі серед сусідніх держав був важким часом для польського народу. Пісні відображають трагічні наслідки цього періоду та надію на відновлення незалежності. («*Husaria stynęli z ogromnych „skrzydeł...»*)

Польща була однією з країн, які стали жертвами Другої світової війни. Польські пісні розповідають про страшні події цього часу, опір проти нацистського режиму та героїзм польських військових та цивільних осіб. Поляки пам'ятають трагічні сторінки своєї історії і це відображається у піснях: «*Czerwone maki na Monte Cassino*» - це популярна пісня, яка висвітлює битву під Монтекассіно під час Другої світової війни. «*Warszawo, walcz!*» - це пісня, що висвітлює Польщу та Варшаву під час війни та повстання в 1944 році. «*Ballada wrześniowa*» - пісня про вересневі події 1939 року, коли Польща була під окупацією. Рух Солідарность та боротьба за демократію та свободу в Польщі в 1980-х роках також знайшли відображення в піснях. Польські пісні сприяли об'єднанню громадян та виразу їхніх прагнень до демократії. «*Przeżyj to sam*» - гурт К.А.С.А. створив цю пісню, яка була символом протесту та демократичних прагнень. «*Ostatni mazur*» (Останній мазур) - пісня Спільного Життя (Maanam) має відтінки протесту та підтримки руху «*Solidarność*». «*Solidarność przyjaciela*» (Солідарність другу) -

це пісня, створена в підтримку «Solidarność». «*Kto nas połączy?*» (Хто нас об'єднає?) - пісня Владислава Сіту (Władysław Sztyjer) також висвітлює аспекти солідарності та демократії.

Польща має своїх національних героїв, таких як Ян Шишка, Тадеуш Костюшко та інші. Пісні про цих героїв розповідають про їхні великі здобутки та внесок у польську історію.

Історичні теми в польських піснях допомагають зберегти пам'ять про важливі події та героїв минулого, а також зберігають патріотичний дух серед польського народу. Вони відображають багатство та глибину культурного спадку Польщі та надають пісням важливий суспільний та культурний контекст.

3.2.2. Патріотичність та національна ідентичність

Польські пісні часто виражають патріотизм та гордість за націю. Дослідимо, як слова та мелодії пісень сприяють утвердженню національної ідентичності та є символами польського об'єднання.

Рідна пісня – це гасло може стосуватися рідної пісні кожного народу. Спів супроводжує людей у радісні хвилини, постійно присутній під час ігор, бенкетів та різноманітних свят, а також у драматичні моменти як розрада, що піднімає дух і заспокоює біль. Спів, що передається з покоління в покоління, є свідченням історії та перевіркою національної приналежності жителів даної країни. Ми дуже сильно відчуваємо роль рідної пісні, добираючись до багатой пісенної скарбниці польського народу. Польська пісня єднала й зміцнювала родини, ставала кличем, додавала сили воякам і повстанцям, запалювала любов до батьківщини, тому під час поділів і окупації її забороняли, а виконання суворо карали. Розглянемо тематику патріотизму на прикладі пісень: «*Wojenko, wojenko*» - ця пісня відзначається

свою бойовою енергією і була використана в різних періодах для підтримки бойового духу. «*Płonie ognisko w lesie*» (Горить вогнище в лісі) - ця пісня стала популярною під час повстань у XIX столітті та висловлює прагнення до волі та незалежності. «*My, Pierwsza Brygada*» (Ми, перша бригада) - ця пісня з періоду Польської республіки між обома світовими війнами висловлює патріотичний дух та солдатську гордість. «*Jeszcze Polska nie zginęła*» (Ще Польща не загинула) - ця пісня є альтернативним варіантом тексту для гімну Польщі та висловлює патріотичні почуття. «*Hymn do miłości ojczyzny*» (Гімн до кохання батьківщини) - пісня вшановує любов до рідної землі і патріотизм. «*Marsz, marsz, Dąbrowski*», «*O mój rozmarynie*» (О, моя рожева мріє) - ця пісня зберегла патріотичність та була часто використовувана під час різних періодів повстань. «*Był rok 1863*» (Був рік 1863) - пісня, присвячена Польському січевому повстанню 1863 року. «*Witaj, majowa jutrzzenko*» (Ласкаво просимо, травнева зоренько) - пісня відзначає травневі події, такі як свята і повстання. «*Warszawianka*» (Варшав'янка) - пісня виникла в середині XIX століття та була пов'язана з революційними настроями. «*Piosnka legionów*» (Пісня легіонів) - патріотична пісня, яка відзначає діяльність легіонів під час Польської республіки. «*Biały krzyż*» (Білий хрест) - ця пісня вшановує пам'ять повстанців та героїв, які воювали за незалежність Польщі.

Ці пісні відображають багатогранний характер польського патріотизму та його вияв у різних історичних періодах.

3.2.3.Кохання та стосунки між людьми

Кохання - одна з найпопулярніших тем в музиці всього світу і Польща не є винятком. Аналіз польських пісень про кохання та відносини допоможе визначити, як вони відображаються в культурі та суспільстві.

Вічна туга людини за коханням – розуміється переважно як ставлення до іншої людини . Багато століть виникали питання щодо його експлікації та способів вираження. Персоналістичний характер міркувань знайшов своє відображення в літературі, мистецтві та музиці.

Кохання вважається не лише ключовою сферою для реконструкції суспільного життя , а й для мовного явища. У любові можна знайти два елементи: природа та культура. Яскравим прикладом можуть бути пісні: «*Przeżyj to sam*» (Проживи це сам) - гурт Lombard виконав цю пісню, яка має у своєму тексті елементи природи та витончених почуттів. «*Niebo za rogiem*» (Небо за кутом) - пісня гурту Maanam, в якій можна відчуті елементи природи та поетичного стилю. «*Miłość w Zakopanem*» (Кохання в Закопане) - пісня гурту Zakorower, яка має елементи гірської природи та романтики. «*Kocham Cię, kochanie moje*» (Люблю тебе, моя кохана) - популярна пісня гурту Maanam, яка висвітлює тему кохання. «*Winda do nieba*» (Ліфт до неба) - пісня гурту 2+1, яка може асоціюватися із природними елементами та почуттями. «*Jolka, Jolka pamiętasz*» (Йолка, Йолка, ти пам'ятаєш) - пісня Анджея Зуленевіча, в якій можна відчуті почуття ностальгії та природи. «*Dziewczyna, która ma to, co trzeba*» (Дівчина, яка має все необхідне) - Пісня гурту Budka Suflera, в якій також можна відчуті елементи природи та любові.

Теми природи і любові в піснях відображають важливі аспекти людського досвіду та емоцій. Загалом, ці теми можуть викликати в слухачів різні почуття і асоціації.

Природа кохання включає бажання і доброту. Тому й не дивно, що автори польських вокальних творів зосереджують свої роздуми на понятті «кохання», яким діляться зі слухачами : «*Miłość wierszem pisana*» (Любов написана віршем) - пісня Anny Jantar, яка виткана з елементів поезії та вражає ніжність кохання. «*Zawsze tam, gdzie Ty*» (Завжди там, де ти) - пісня гурту Lady Pank, що висвітлює тему вірності та завжди бути поруч з коханою людиною. Поняття любові утверджується в соціально-гуманістичному

дискурсі. Семантичний компонент «почуття» відносить любов до доброти («*Powiedz, stary, gdzieś ty był*» (Скажи, старий, де ти був) - виконавець: Perfect. Ця пісня розповідає про добрі чини та намагається надихнути на допомогу іншим.) Наступний компонент – фізична любов і ця сторона в тематиці польських пісень виражена дуже сильно. Прикладом є пісні: «*Tango notturno*» (Нічне танго) - Гурт: Lombard. Ця пісня може виражати емоційну і фізичну близькість. «*Dotykaj mnie*» (Доторкнись до мене) - Гурт: Акцент. Назва самої пісні вказує на фізичну близькість та спільноту. «*Blisko, coraz bliżej*» (Близько, все ближче) - Гурт: Maanam. Ця пісня виражає тему зближення та близькості.

Наступний компонент - інституційний (сім'я, шлюб). Наприклад, розглянемо такі пісні: «*Małżeństwo z Rozsądku*» (Шлюб за розсудом) - Гурт: Budka Suflera. Ця пісня розповідає про складність вибору партнера для шлюбу і зміни відносин. «*Rodzenny dom*» (Сімейний будинок) - Виконавець: Maryla Rodowicz. Пісня висвітлює теплі та затишні моменти в сімейному житті. «*Małżeństwo na niby*» (Шлюб на вигляд) - Гурт: Lombard. Пісня розповідає історію сімейних відносин та викликів у шлюбі.

У тлумачному словнику української мови А. Івченко поняття «вірний» означає той, «хто заслуговує на довіру, постійний у своїх відносинах, почуттях і поглядах». Тематика вірності у польських піснях прослідковується досить часто, наприклад: «*Zawsze tam, gdzie Ty*» (Завжди там, де ти) - Гурт: Lady Pank. Пісня асоціюється з вірністю та сильними сімейними відносинами. «*Kocham Cię, kochanie moje*» (Люблю тебе, моя кохана) - Гурт: Maanam. Ця пісня є класикою та виражає ніжність та вірність коханню.

Зі сказаного випливає, що «любов» не є однозначним поняттям. У музиці на цю тему згадується кілька понять, пов'язаних із коханням, наприклад: ніжність, ентузіазм, інтерес, повага, емоційна близькість, туга, інтимність, відданість, сексуальне бажання, доброта та турбота [68.88].

Багато польських пісень висвітлюють романтичні аспекти кохання. Вони можуть описувати перший погляд, закоханість, терзання або радість від взаємності почуттів.

3.2.4. Релігійні та духовні теми

Польська культура має глибокі релігійні коріння, і це відображається в музиці. Релігійні та духовні пісні грають важливу роль у культурному житті Польщі. Дослідження цих пісень дозволить зрозуміти їхню роль у суспільстві. Кант (від лат. *cantus* - «спів», «пісня») - церковна або світська пісня для триголосного ансамблю або хору, що була поширена у XVI–XVIII ст. в Україні. Звідти канти і псалми були занесені на московські землі. Спочатку створювалися на релігійні тексти і виконувалися духовенством і ченцями. Поетика кантів походить від літературної (книжкової) поезії, а не народної пісні. У XVII ст. канти створювалися на слова представників силабічної поезії. Тексти та мелодії кантів побутували в багатьох варіантах, входили у поширені рукописні збірки. Для музичного стилю канту характерно триголосний виклад з паралельним рухом верхніх голосів, квадратна музична строфа [75].

Типовими кантами, наприклад, є відомі колядки: «*Jezus malusieńki*» (Малесенький Ісус) - традиційна польська колядка, що оспівує народження Ісуса. «*Gdy śliczna Panna*» (Коли прекрасна Дівчина) - коляда, яка розповідає про Марію та народження Ісуса. «*Lulajże, Jezuniu*» (Спи, Ісусе) - популярна колядка, яка виражає бажання спокійного сну Малесенькому Ісусу. «*Przybieżeli do Betlejem*» (Прийшли в Віфлеєм) - коляда, що описує прихід пастухів до Віфлеєму. «*Wśród nocnej ciszy*» (Серед нічної тиші) - коляда, яка оспівує народження Спасителя в нічному спокої. «*Bóg się rodzi*» (Бог народжується) - велична колядка, що виспівує радість і чудо народження

Ісуса. «*Hej, w dzień narodzenia*» (Гей, в день народження) - коляда, яка висловлює радість і святковий настрій. «*W żłobie leży*» (В яслах лежить) - коляда, що оспівує простоту та красу моменту народження Ісуса. «*Mizerna, cicha*» (Бідна, тиха) - коляда, яка передає атмосферу та магію різдвяного вечора. Ці колядки стали частиною польської традиції та виконуються під час різдвяних свят в різних регіонах Польщі.

3.2.5. Тема природи та навколишнього середовища

Польща славиться своєю природою та красою природних пейзажів. Багато польських пісень відображають природні теми, які мають велике значення для екологічного руху та збереження природи.

Природне середовище було, є і буде незмінним партнером людини в їх повсякденному житті. Ми черпаємо із скриньки природи всі наші багатства. Природа, її краса і велич залишаються нашим головним скарбом, нашою святинею, якій непідвладні час, мода... Усе, що ми їмо і п'ємо, у що вдягаємось і де живемо, бере свій початок у довколишньому середовищі, його природних ресурсах. Усі джерела отримання людиною необхідних їй матеріальних статків містяться в об'єктах живої та неживої природи. Природні ресурси використовуються як засоби праці і являють собою основу усіх матеріальних багатств людини та комфортного середовища її існування.

Прадавні люди усвідомлювали свою повну залежність від природи, розуміли свою беззахисність перед її стихіями і тому ставились до них з повагою. Недарма колись природу шанобливо називали "матінко-природа", тим самим вважаючи себе покірним сином чи донькою цієї великої матері [87]. Люди розуміють важливість природи і це відображається у тематиці пісень: «*Płynie Wisła*» (Вісла тече) - Виконавець: Budka Suflera. Пісня розповідає про річку Вісла та її роль у природі. «*Przeżyj to sam*» (Переживи

це сам) - Виконавець: Lombard. Ця пісня має текст, що спонукає до задуму про ставлення людини до природи. «Dolina, dolina, dolina» (Долина, долина, долина) - Виконавець: Maryla Rodowicz. Пісня висвітлює красу долини та природи. «Powróćmy nad jeziora» (Повернімося до озер) - Виконавець: Budka Suflera. Ця пісня має елементи природи та закликає повертатися до природи. «Jezioro szczęścia» (Озеро щастя) - Виконавець: Lombard. Пісня розповідає про щасливі миті біля озера та контраст між природою і сучасним світом. «Las, w którym mieszkam» (Ліс, в якому я живу) - Виконавець: Lombard. Пісня оспівує красу та важливість лісів. «Tak blisko nas» (Так близько до нас) - Виконавець: K.A.S.A. Ця пісня включає елементи навколишнього середовища. Ці пісні привертають увагу слухача до навколишнього середовища, нагадують про те, як важлива природа.

3.2.6. Соціальні та політичні питання

Польські пісні також можуть висвітлювати соціальні та політичні питання, включаючи нерівність, справедливість та сучасні виклики суспільства. Дослідимо, як пісні можуть бути засобом вираження громадської думки. Польська музика часто служить платформою для вираження соціальних та політичних думок. Історичні події, боротьба за свободу, або висловлення протесту часто стають основою для пісень, що актуально участь слухачів у соціокультурному діалозі. Соціальні та політичні теми висвітлені у таких піснях: «Mury» (Budka Suflera) - пісня, що висвітлює тему політичних та соціальних "стін" та бар'єрів. «Przeżyj to Sam» (Lombard) - рок-композиція, яка взяла на себе відповідальність за критику соціальних нерівностей та інших проблем сучасного суспільства. «I Nikomu Nie Wolno Się Z Tego Śmiać» (Krzysztof Komeda) - інструментальна композиція, що підкреслює серйозність соціальних питань та важливість поваги до інших. «Rząd Republiki Myśli» (Maanam) - пісня, яка критикує сучасні політичні

реалії та думки громадян. «*Wojna*» (Lady Pank) - рок-балада, що висвітлює тему війни та зазначає страх і жертви, які вона приносить. «*Bal Przebierańców*» (Perfect) - композиція, що вказує на соціальні протиріччя та нерівності, що існують в суспільстві. «*Każdy Ponad Każdym*» (K.A.S.A.) - Пісня, яка висловлює протести проти соціальної нерівності та влади. «*Słowo*» (Republika) - Композиція, що акцентує на силі слова та його впливі на суспільство. «*Jolka, Jolka Pamiętasz*» (Przemysław Gintrowski, Jacek Kaczmarski, Zbigniew Łapiński) - емблематична пісня, яка висловлює протест проти стану війни в Афганістані та втручання комуністичного режиму. «*Ballada Wagonowa*» (Chłopcy z Placu Broni) - Композиція, що розповідає історію групи людей в залізничному вагоні, яка може бути розглянута як алегорія до соціально-політичних викликів.

Ці пісні відображають різноманіття підходів та перспектив у вираженні політичних та соціальних поглядів у польській музиці.

3.2.7. Фольклор та національні традиції

Польські пісні мають глибокі корені у фольклорі та національних традиціях. Вони часто віддзеркалюють унікальність культури та історії Польщі. Це може бути виражено через народні пісні, які розповідають про традиційні свята, обряди, або відображають національний патріотизм та єднання.

Кожна громада створює та виконує музику, характерну для її культури, традицій та місця, де вона живе. Горяни співають про вершини, що торкаються неба, мешканці прибережних районів співають про море, про його красу, а також про небезпеки та загрози, які воно несе, люди з рівнин захоплюються безмежжям і неосяжним простором. Ландшафт місцевості та пов'язані з нею робота, музика та звичаї є фольклором даної місцевості. Він

відрізняється в різних частинах країни [83]. До прикладу розглянемо пісні: «*Hej, Sokoly*» - класична народна пісня, яка відображає традиції та патріотизм Польщі, особливо під час трудових та національних свят. «*Płonie, Stodoła*» - пісня, яка розповідає про сільське життя, роботу на полях та сільські традиції. «*W Szczepreszynie Chrzyszcz Brzęczy*» - ця народна римована пісня відображає гумор та веселий національний характер. «*Rozkwitały Jabłonie*» - пісня про весняні свята та традиційні обряди, пов'язані із сільським життям. «*Jadą, Jadą Chłopczy*» - ця пісня розповідає про традиційні народні фестивалі та свята, де збираються молодь та весело проводять час. «*Prząśniczka*» - пісня, що відзначає традиції святкування Святого Яна, пов'язаного із зимовим сонцестоянням та переходом до нового циклу року. «*Góralu, czy ci nie żal*» - пісня, яка відображає культуру гірських регіонів, особливо горянські традиції Карпат та Татр. «*Tak Bardzo Się Staralem*» - сучасна пісня, яка об'єднує сучасні музичні тенденції з національними елементами та текстами, що відзначають традиції. «*Zielono Mi*» - пісня, яка висвітлює красу природи та традиційне сільське життя. «*Czerwone Gitary - Anna Maria*» - ця пісня, написана в стилі поп-року, включає елементи народного фольклору та розповідає історію кохання. Ці пісні варто вивчати для глибшого розуміння традицій та культурних аспектів Польщі через призму їхньої музики.

3.2.8. Природа та сільський життєвий стиль

Багато польських пісень віддзеркалюють красу природи та життя в сільській місцевості. Це може бути виражено через зображення природних краєвидів, роботи на полі, або відтворення сільських традицій та звичаїв. Сільський життєвий стиль часто відображається в польських піснях як важлива та цінна частина культури. Вони можуть розповідати про простоту, традиції та зв'язок з природою. Ось кілька прикладів пісень, де ми можемо почути про особливості сільського життя: «*Wiosna Ach To Ty*» (Edward

Hulewicz) - класична пісня, яка святкує весняну природу та розцвіт сільського життя під час весняних свят. «*Spacer Dla Opornych*» (Krzysztof Komeda) - інструментальна композиція, яка створена на честь прогулянок у природі та мальовничих сільських краєвидів. «*Dziewczyna Z Konwaliami*» (Mieczysław Fogg) - пісня, що описує ідилічне сільське життя, де природа і люди живуть у гармонії. «*Lipka*» (Czerwone Gitary) - пісня, яка вшановує красу природи, зокрема липових алей, та простоту сільського стилю. «*Zawsze Tam, Gdzie Ty*» (Lady Pank) - пісня, що висвітлює спокій та гармонію природи в контексті сільського життя. «*Dziwny Jest Ten Świat*» (Czesław Niemen) - пісня, яка використовує природні метафори для висловлення філософських думок та вразливості людського життя. Ці пісні глибоко вражають природу та сільське життя, передаючи атмосферу та красу сільських краєвидів через музичне вираження.

3.2.9. Тема еміграції та далеких країв

Звучить тема еміграції та віддалених країн у польських піснях досить часто. Пісні розповідають про життя та випробування польських емігрантів, вони виражають тугу за батьківщиною та прагнення зберегти свої традиції. Розглянемо приклади: «*Za zdrowie Pań*» (Maryla Rodowicz) - пісня, яка висвітлює еміграцію та ностальгію за далекими краями. «*Wymyśliłam Cię*» (K.A.S.A.) - еміграційна тема у цій пісні вражає протягом всього твору, де розповідається про тугу за втраченими коріннями. «*List z Morza*» (Zbigniew Wodecki) - пісня, що відзначає тему розлуки та туги за рідними місцями під час еміграції. «*Niebo za rogiem*» (Anna Maria Jopek) - ця пісня висвітлює тему знайдення нового дому в далекій країні та пристосування до нового середовища. «*Pożegnany List*» (Krzysztof Krawczyk) - емоційна пісня, яка оспівує тему від'їзду та прощання з рідними при виїзді за кордон. «*Bądź Zdrowe Serce Me*» (Maanam) - пісня, яка висвітлює емоції та важкі моменти,

пов'язані з еміграцією та віддаленням від рідної землі. «*Po tamtej stronie góry*» (Czerwone Gitary) - пісня, що розповідає про тяжкості та виклики еміграції та життя в чужій країні. «*Biała Armia*» (Tadeusz Woźniak) - класична пісня, яка розповідає про полонення та зміну оточення в контексті військової еміграції. «*Powrócisz tu*» (2+1) - пісня, що висловлює надію та віру в повернення додому після еміграції. «*Deszcz w Cudownym Ogrodzie*» (Czesław Niemen) - Пісня, яка використовує метафору дощу в чудовому саду для вираження важкостей та суміші емоцій, пов'язаних із еміграцією. Ці пісні відзначаються глибокими текстами та музичною атмосферою, що вражає тематику еміграції та далеких країн.

3.2.10. Гумор та життєрадісність

На позитивному полі польська музика також вражає своєю життєрадісністю та гумором. Грайливі пісні, анекдотичні тексти та жваві мелодії сприяють створенню позитивного настрою та відображають оптимістичний вигляд на життя. Жартівливі пісні як правило характеризуються жвавим темпом, нешироким діапазоном мелодії, переважає середнім реєстр, однорядковий наспів, що варіюється. Варіювання мелодії, як правило, сполучається з поступовим прискоренням темпоритму [73]. Такі пісні є популярним жанром в різних культурах, включаючи польську. Вони можуть варіюватися від гумористичних та іронічних до сатиричних. Ось кілька прикладів польських жартівливих пісень: «*Mam tak samo, jak w gazetie*» (У мене так само, як в газеті) - Виконавець: Krzysztof Krawczyk. Ця пісня може викликати сміх через свою невимушеність та гумористичний підхід. «*Piosenka śmieszka*» (Пісня смішного) - Виконавець: Akcent. Ця пісня має легкий та гумористичний настрій. «*Ta mała blondynka*» (Ця маленька білявка) - Виконавець: Budka

Suflera. Пісня викликає сміх через комічний настрій та сюжет. «*Zabawa podmiejska*» (Підміська розвага) - Виконавець: Budka Suflera. Ця пісня комічна через описи повсякденних ситуацій. «*Niebo za rogiet*» (Небо за кутом) - Гурт: Maanam. Ця пісня має гумористичний настрій та неочікуваний зворот подій. «*Czy ten pan i pani*» (Цей пан і ця пані) - Виконавець: Budka Suflera. Пісня може бути іронічною та гумористичною щодо міжособисті. «*Na kolana, panie Janie!*» (На коліна, пане Яні!) - Виконавець: Budka Suflera. Ця пісня гумористична і саркастична. Пісні на цю тематику вражають своєю життєрадісністю, гумором та оптимізмом, і часто стають популярними серед слухачів завдяки своєму веселому характеру. Музика є важливою складовою культури та вираження почуттів людей. У світі сучасної музики теми та сюжети пісень відіграють ключову роль у визначенні їхнього характеру та впливу на слухачів. Дослідження цього аспекту музичного твору є важливим завданням для розуміння та аналізу творчості в сучасному музичному ландшафті.

Дослідивши тематику польських пісень, ми дійшли висновку, що польські пісні висвітлюють різноманітні аспекти культури та життя у Польщі. Вони охоплюють широкий спектр тем, включаючи історію, кохання, сім'ю, природу, навколишнє середовище, сільське життя, гумор та соціальні питання. Кожна епоха та покоління внесло свій внесок у польську музичну культуру, створюючи різноманітні та багатогранні пісні. Найбільш широко висвітлена тема серед польських мелос онімів – тема кохання і почуттів. Далі за кількістю можна виділити патріотичні та народні пісні.

Польські пісні про кохання та вірність часто виражають ніжність та емоції, відзеркалюючи культурні цінності та погляди на сімейне життя. Теми природи та навколишнього середовища підкреслюють важливість природи та збереження природних ресурсів.

Спільне враження від польських пісень - це поєднання витонченості, мелодійності та глибокого звернення до емоційної суті. Також значущим

аспектом є використання мови, що призводить до виразності та унікальності текстів пісень.

Крім того, польська музична сцена включає в себе різні жанри та стилі, що свідчить про різноманіття і відкриття для нових музичних течій. Варто зазначити також вплив традиційної польської музики, яка нерідко переплітається з сучасними елементами.

Загалом, польські пісні відображають багатогранність культури, виражаючи традиції, історію та сучасність країни через мову музики.

ВИСНОВКИ

Питання заголовка як структурної частини будь-якого завершеного тексту досліджується вже не одне десятиліття представниками багатьох галузей знань: літературознавства, лінгвістики, психології, журналістикознавства та ін. Фахівці із соціальних комунікацій останнім часом досить активно вивчають заголовки як важливий складник публікацій. Різні аспекти заголовкового комплексу й заголовка зокрема І. Р. Вихованець, О.М. Складенко, М.М. Торчинський. Дослідники зазначають, що зв'язок назви матеріалу з текстом підкреслює основні функції заголовка: називну, інформативну, апелятивну (встановлення контакту між автором і адресатом), емотивну (відображення ставлення автора до повідомлення).

Об'єктом нашого дослідження стали заголовки польських пісень. У роботі проаналізовано понад 300 заголовків, які є невід'ємним елементом тексту. Зауважимо, що заголовки художніх і поетичних текстів відрізняються між собою насамперед тим, що для прозових творів автор обов'язково придумує заголовок, тоді як назвою пісні (як і поезії загалом) може стати перший рядок. В результаті дослідження вдалось зафіксувати такі назви («*Piękna nasza Polska cała*», «*Nienawidzę cię Polsko*», «*Tam na Lemkowyni*»).

Вивчення польських мелосонімів свідчить про тісну взаємодію семантики та синтаксису в структурі мовлення. Семантика визначає не лише значення слів, а й їхній синтаксичний контекст, що впливає на структуру мовлення та сприяє ефективній комунікації.

Дослідження показує багатство різновидів мелосонімів у польській мові. Відмінності у семантиці та синтаксисі відображають різні аспекти культури, традицій, та способів вираження емоцій у мовленні. Спілкування музикою та слів у піснях виявляється складним процесом, що об'єднує синтаксичні структури мови та емоційні виміри. Ця різноманітність

відкриває простір для подальших досліджень та глибшого розуміння мовної експресії.

Мелосоніми виявляють великий потенціал для передачі емоцій та створення виразних образів у мовленні. Вони допомагають мовцям точніше висловлювати свої почуття та сприяють ефективній комунікації на емоційному рівні.

Вивчення семантико-синтаксичної структури польських мелосонімів підкреслює важливість розуміння культурного контексту для правильного тлумачення висловлювань. Символіка та конотації, пов'язані з мелосонімами, часто кореляціюють із звичаями та цінностями суспільства, а також підкреслює суттєву взаємодію слів та музичних елементів. Ця взаємодія визначає не тільки індивідуальний характер кожної композиції, але і впливає на відчуття слухача.

Семантико-синтаксична структура мелосонімів відображає ідентичність та культурний контекст, що є важливим аспектом в розвитку та збереженні культурної спадщини. Тексти пісень можуть вражати національні, історичні та соціокультурні аспекти.

Отримані висновки відкривають перспективи для подальших досліджень у галузі мовознавства, культурології та лінгвістичної антропології. Розширення області досліджень може привести до глибшого розуміння взаємозв'язків між мовою, культурою та емоційним вираженням в мовленні.

Аналіз семантико-синтаксичної структури польських мелосонімів виявляється важливим напрямом для розкриття багатогранності мовленнєвого виразу та роль мови в формуванні культурного ідентитету. Це відкриває нові горизонти для дослідження взаємодії слова та музики в мистецтві, що сприяє багатогранному розвитку культурної спадщини.

Мелосонімам властиве використання стилістичних засобів прагматики, які виражають й реалізують авторський задум.

Дослідивши структуру мелосонімів, ми дійшли висновку: найчастіше назви пісень виражені іменниками, що у змовило продуктивність односкладних номінативних речень, а за ними слідують означено-особові, неозначено-особові, потім безособові, інфінітивні.

Структура назв пісень може виявитися досить різноманітною і залежить від кількох факторів, таких як жанр музики, тема пісні, стиль виконавця та творчість композитора. Назва може вказувати на ключовий момент або повідомлення, яке виражається у тексті пісні («*Płynie Wisła*»).

Щодо тематики польських пісень, то ми дійшли висновку, що вона відображає різні аспекти польської культури. Найпоширенішою тематикою є кохання та почуття. У багатьох польських піснях можна відзначити використання фольклорних мотивів та традиційних елементів, що надають пісні особливий колорит («*Jadą, Jadą Chłopczy*»). Наступною після кохання найпопулярнішою темою є патріотичні пісні («*Warszawianka*») та народна творчість (фольклор).

Заголовки пісень відображають емоційний спектр від почуттів кохання та щастя до туги та розчарування. Вони часто мають експресивний та емоційний відтінок, передаючи основну ідею чи настрій композиції. Мелосоніми можуть містити ліричні або метафоричні елементи, які створюють образи та сприймають слухача в певний емоційний контекст. Вони можуть бути ключовими словами або виразами, що визначають тему чи ідею пісні. Завдяки культурній різноманітності, деякі заголовки можуть містити елементи традицій та фольклору, надаючи їм особливий національний або культурний колорит.

Загальною властивістю польських заголовків пісень є їхня виразність та здатність транслювати емоції, а також викликати інтерес слухачів до прослуховування та розуміння того, що чекає їх у музичному творі.

ПЕРЕЛІК ДЖЕРЕЛ ПОСИЛАННЯ

1. Адах Н. А. Авторські лексичні новотвори Василя Барки (семантико-дериваційний та лексикографічний аспекти); Рівне : Видавництво Олега Зеня, 2007.136 с
2. Безпаленко А. Семантика слова у дзеркалі теорії множин: кола Ейлера. *Актуальні питання гуманітарних наук.*2021 Вип. 35
3. Білодід І.К. Словник української мови : в 11 т. Т. 4– Київ. Наук. думка, 1973.
4. Білодід І.К. Сучасна українська літературна мова: Лексика і фразеологія. Київ. Наукова думка, 1973.с. 88–89.
5. Бучко Д.Г.,Ткачова Н.В. Словник української ономастичної термінології / Харків : Ранок-НТ, 2012. 256 с
6. Вихованець І.Р., Городенська К.Г., Русанівський В.М. Семантико-синтаксична структура речення. Київ, 1983. 219 с.
7. Городенська К.Г. Параметри семантико-синтаксичної структури елементарних односкладних речень. *Збірник наукових праць Полтавського державного педагогічного університету ім. В.Г.Короленка. Серія: Філологічні науки.* Полтава, 2001. Вип. 4 (18). с. 17–23
8. Єрмоленко С. Я. Семантичний аспект дослідження синтаксису і проблеми стилістики // *Мовознавство.* 1981.№ 1. с. 18–25
9. Карпенко О. Ю. Хремотонімічний фрейм та фантазії ономастів навколо нього / *Studia Slavistica.*Ужгород : Вид-во Олександри Гаркуші, 2008.– с. 169–176.
10. Кашуба М. Внутрішній світ людини. // *Соціогуманітарні проблеми людини*//Львів, 2006- №2
11. Коваль А. П. Науковий стиль сучасної української літературної мови: Структура наукового тексту. Київ. В-во Київ. ун-ту, 1970.306 с

12. Козіцька О. А. Семантична структура контамінованих складнопідрядних багатокомпонентних речень . *Педагогічний пошук : наук.-метод. вісник* . 2010. № 4. с. 12–16.
13. Колесникова Л. Л. Лексико-семантична структура універсального символу „вітерл” (на матеріалі української поезії 80 – 90- х років ХХ століття).с. 154–157 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: file:///C:/Users/Uzer/Downloads/Npkpnu_fil_2013_34_44.pdf (дата звернення: 12.08.2023).
14. Кононенко В. Словесні символи в українській і польській мовах: лінгвокультурологічний аспект . *Етнос і культура* . Івано-Франківськ, 2010. – № 6–7.
15. Кононенко І. Українська та польська мови: контрастивне дослідження. Warszawa : Wydawnictwo Uniwersytetu Warszawskiego, 2012
16. Красанова Т.А. Сучасний стан розвитку лінгвістики емоцій. Дискурсологія: симантика і прагматика, Луцьк, 2014.
17. Курушина М. А. Відономастичні моделі товарних знаків та номенів у сучасній українській мові .Харків, 2007.
18. Мариненко І., Михайленко В. Граматична структура заголовка сучасних українських медіа. *Наукові записки*. Серія: Філологічні науки. Кропивницький, 2020. Випуск 187. С. 367–375.
19. Масицька Т.Є. Типологія семантико-синтаксичних реченнєвих залежностей : [монографія] /Луцьк : ПВД «Твердиня», 2016. – 416 с.
20. Мацько Л. І. Стилїстика української мови : [підруч. для студ. філол. спец. вищ. навч. закл.] Київ: Вища школа, 2003.462 с
21. Межов О. Г. Типологія мінімальних семантико-синтаксичних одиниць : [монографія] /. Луцьк : Волинський нац. ун-т ім. Лесі Українки, 2012. 464 с.

22. Микитів Г.В. Інтерпретація газетних заголовків у сучасному інформаційному просторі.// Вісник Запорізького національного університету.Запоріжжя, ЗНУ,2010 с. 234-236

23. Мойсієнко А. Синтаксичні відношення в простому ускладненому реченні: синкретизм відношень. *Науковий вісник Чернівецького університету / наук. ред. Бунчук Б.І. Чернівці, 2009. Вип. 475-477: Слов'янська філологія. С. 64–67.*

24. Молоцький В.О. Українські мелосоніми: структурно-семантичний та функційно-прагматичний аспекти.//Запоріжжя:2020.с. 52-54

25. Пеліна О. В. Труднощі перекладу ідеонімів і прагматонімів міста Одеси англійською мовою / // Науковий вісник Південноукраїнського державного педагогічного університету ім. К. Д. Ушинського. Лінгвістичні науки.2013.№ 17

26. Плющ М. Я. Словоформа у семантично елементарному та ускладненому реченні : [вибрані праці] Київ. Вид-во Нац. пед. ун-ту ім. М. П. Драгоманова, 2011.362 с.

27. .Скляренко О.М. Типологічна ономастика : 61 [монографія] : у 5 кн. Книга перша: Лексико-семантичні особливості онімного простору / Одеса : Астопринт, 2012.416 с.

28. Селіванова О. О. Сучасна лінгвістика : термінологічна енциклопедія Полтава : Довкілля.Київ, 2006. – 716 с

29. Тараненко О. О. Метонімія / О. О. Тараненко // Українська мова : енциклопедія / [редкол. : Русанівський В. М., Тараненко О. О. та ін.]. – [2-е вид., випр. і доп.]Київ: Вид-во “Укр. енцикл.” ім. М. П. Бажана, 2004.с. 339–342.

30. Тесліцька Г.І. Семантика та синтагматика простих речень з напівпредикативними ад’єктивними компонентами в українській мові: автореф. дис... канд. філол. наук: спец. 10.02.01 «Українська мова». Чернівецький нац. ун-т ім. Ю. Федьковича. Чернівці. 2019. 20 с.

31. Тимошенко П. Д. В. О. Богородицький як дослідник української мови . *Українська мова в школі*.1957. № 2.с. 12–13.
32. Ткаченко О. Б. Українсько-польські мовні контакти / О. Б. Ткаченко // *Українська мова. Енциклопедія* / [редкол. : Русанівський В. М. та ін.].Київ. Українська енциклопедія, 2007. –870 с.
33. Ткаченко А. О. Мистецтво слова: Вступ до літературознавства : [підруч. для студ. гуманітар. спеціальностей вищих навч. закл.] / [2-е вид., випр. і доповн.]. Київ. ВПЦ “Київський університет”, 2003. – 448 с
34. Торчинський М. М. Ономастичні студії в Україні (дисертаційні дослідження, захищені у другій половині ХХ – на початку ХХІ століть): бібліогр.-інформ. Довід / Хмельницький, 2007. – 123 с.
35. Торчинський М. М. Аналіз власних назв як специфічних мовних одиниць// *Актуальні проблеми філології та перекладознавства : збірник наукових праць*. Хмельницький: ХНУ, 2007. Ч. II. – Вип. 3. – С. 223–226.
36. Торчинський М. М. Структура онімного простору української мови,
монографія / Хмельницький : Авіст, 2008. 550 с 10.
37. Торчинський М. М. Українська ономастика : навчальний посібник / М. М. Торчинський.Київ. Міленіум, 2010. – 238 с.
38. Торчинський М. М. Систематизація власних назв за частотністю їх вживання. *Актуальні проблеми філології та перекладознавства*. Хмельницький, 2018. Вип. 14.
39. Українська мова. Енциклопедія / за ред. В. М. Русанівського, О. О. Тараненка та ін. Київ : Українська енциклопедія, 2000. 752 с.
40. Український орфографічний словник: близько 170 тис. слів / [за ред. В. М. Русанівського ; уклад.: В. В. Чумак та ін.]. – 6-е вид., переробл. і доповн.Київ. Довіра, 2006.959 с.

41. Цілина М.М. Структурна класифікація українських ідеонімів. / М.М. Цілина. Науковий часопис НПУ імені М.П. Драгоманова. Серія 8. 2015. 187 с.
42. Цілина М. М. Українські альбомоніми: структура, мотивація, семантика твірних основ. Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету. 2017. № 1. С. 328–330.
43. Чорненький Я.Я., Чорненька Н.В., Рибак С.Б. Основи наукових досліджень. Організація самостійної та наукової роботи студента : навч. посіб. / Київ.: Вид. дім «Професіонал», 2006. 208 с.
44. Шаповалова Г.В. Лексико-стилістичні особливості заголовків у Том 24 (63). 2011 г. №4. Частина 1. с.204-210.
45. Шейко В. М. Організація та методика науково-дослідницької діяльності : підручник / В. М. Шейко, Н. М. Кушнарєнко. Київ : Знання-Прес, 2003. С. 7–118.
46. Шестакова С.О. Лексико-семантичні інновації у системі української номінації (на матеріалі ергонімів і прагмонімів) : автореф. дис. ... канд. філол. наук: 10.02.0 / Харків, 2002
47. Шкурятяна Н. Г. Сучасна українська літературна мова : [навч. посібник; модульний курс] / Н. Г. Шкурятяна, С. В. Шевчук. – Київ: Вища школа, 2011. 823 с.
48. Юлдашева Л. П. Місце заголовка в ієрархії мовних одиниць. *Сучасні філологічні дослідження: комунікативно-культурний аспект* : матеріали міжнар. наук.-практ. конф., м. Київ, 3–4 листоп. 2017 р. Київ, 2017. с. 39-43.
49. Янчишин А. Історія прагматонімічних досліджень *Вісник Львівського університету*. Серія філологічна. Львів. 2019. Випуск 71. Ч. I. С.175–187
50. Apresjan J. D., *Semantyka leksykalna. Synonimiczne środki języka*, tłum. Z. Kozłowska, A. Markowski, Wrocław, 1980

51. Bartmiński J. Od autora / J. Bartmiński // Językowe podstawy obrazu świata. – Lublin : Wydawnictwo UMCS, 2007. 10. Kolberg O. Dzieła wszystkie / O. Kolberg. Wrocław. Poznań : Polskie Wydawnictwo Muzyczne Ludowa Spółdzielnia Wydawnicza, 1978.
52. Bobrowska J. Polska folklorystyka muzyczna: Dzieje zbiorów i badań oraz charakterystyka cech stylistycznych polskiej muzyki ludowej. Katowice, 2000. S. 43-181. (Akademia Muzyczna im. Karola Szymanowskiego; Seria II: Prace Specialne, nr 10)
53. . Blacking J. „How musical is Man?”. Seattle: University of Washington Press, 2000
54. Chybiński A., O zadaniach historycznej muzykologii w Polsce, „Muzyka” 1930 № 10, c. 587
55. Chybiński A. Od Tatr do Bałtyku. Wybór polskich melodii ludowych, zestawił, opr. wyboru T. Strumiłło, PWM. Kraków 1958
56. Chybiński A. Instrumenty muzyczne ludu polskiego na Podhalu, „Prace i Materiały Antropologiczno-Archeologiczne i Etnograficzne”, tom 3, 1924, s. 1-141
57. Czekanowska A. Etnografia muzyczna: metodologia i metodyka.” Warszawa: PWN, 1971. 345 s. Dauksza L, Ł. Szafarska, Śpiewanie na lekcjach. Warszawa 1971, s. 5
58. Górń T. Od muzyki do literatury. Kraków: Universitas 2017
59. Kolberg O. Lud. Jego zwyczaje, sposób życia, mowa, podania, przysowia, obrzdy, gusa, zabawy, pieśni, muzyka i tańce: Radomskie. Kraków 1887. – T. I.
60. Kopaliński W. Słownik symboli / W. Kopaliński. Warszawa : Oficyna Wydawnicza RYTM, 2001
61. Kurpiński K. O pieśniach w ogólnoci //Tygodnik Muzyczny i Dramatyczny. – 1820. – Nr 8. – S. 29-30; nr 9. – S. 33-34

62. Latoch-Zielińska M. Polska i polskość w tekstach kultury popularnej (na przykładzie wybranych piosenek). *Polonistyka*. Innowacje Numer 11, 2020 s.192
63. Maziarz M. Semantyka nocy w pieśniach religijnych. *PRACE JEZYKOZNAWCZE*. XX/4 .2018.c.143
64. Ożóg K. Polskie pieśni religijne jako akty mowy. *SŁOWO: studia językoznawcze*. 2016. № 7. C.64–76. Sławiński J. Słownik terminów literackich. Wrocław – Warszawa – Kraków: Ossolineum, 2002.
65. Szypułowa T, Pieśń szkolna. Jej teoria, historia oraz miejsce w repertuarze edukacyjnym szkolnictwa polskiego XIX i XX wieku, Kielce. 1994. 239 s.
66. Szlachcikowska Ż. Metafory miłości na przykładzie polskich, współczesnych utworów wokalnych. *SPOŁECZEŃSTWO EDUKACJA JĘZYK*. Tom 9/2019, ss. 87-100
67. Tokarski R. Słownictwo jako interpretacja świata. *Encyklopedia kultury polskiej XX wieku. Współczesny język polski*. Pod red. J. Bartmińskiego. Wrocław. 1993. t. 2.
68. Tokarski R. Semantyka barw we współczesnej polszczyźnie, Lublin, 1995
69. Lukaniuk B. Materials for a Bibliography of Polish Ethnomusicology XIX XX centuries. Lviv, 2006.
70. Chybiński A. Stosunek muzyki polskiej do zachodniej w XV i XVI wieku, „Przewodnik Naukowy i Literacki” 1908. s. 792-801, 893-901, 993-1009, 1096-1111
71. Тимошик Микола Степанович <https://uk.wikipedia.org/wiki> (дата звернення 23.10.2023)
72. Інститут музикознавства Варшавського університету [URL:http://imuz.uw.edu.pl/instytut/pracownicy/dr-hab-iwona-lindstedt/](http://imuz.uw.edu.pl/instytut/pracownicy/dr-hab-iwona-lindstedt/) (Дата звернення: 12.11.2023)

73. Шимон

Пацковський

[URL:http://imuz.uw.edu.pl/instytut/pracownicy/dr-hab-szymon-paczkowski/](http://imuz.uw.edu.pl/instytut/pracownicy/dr-hab-szymon-paczkowski/)

(дата звернення: 12.11.2023)

74. Томаш Єж [URL:http://imuz.uw.edu.pl/instytut/pracownicy/dr-hab-](http://imuz.uw.edu.pl/instytut/pracownicy/dr-hab-tomasz-jez/)

[tomasz-jez/](http://imuz.uw.edu.pl/instytut/pracownicy/dr-hab-tomasz-jez/) (дата звернення: 12.11.2023)

75. Pierzchała Piotr. Polska piosenka pop jako tekst w tekście kultury : na przykładach z pierwszej dekady XXI wieku. URL:

https://rebus.us.edu.pl/bitstream/20.500.12128/21616/1/Pierzchała_Polska_piosenka_pop_jako_tekst.pdf (Дата звернення 11.11.2023)

76. Томаш Гурни URL: [http://imuz.uw.edu.pl/instytut/pracownicy/dr-](http://imuz.uw.edu.pl/instytut/pracownicy/dr-tomasz-gorny/)

[tomasz-gorny/](http://imuz.uw.edu.pl/instytut/pracownicy/dr-tomasz-gorny/) (дата звернення: 14.11.2023)

77. URL: https://pl.wikipedia.org/wiki/Etnografia_muzyczna (дата

звернення: 14.11.2023)

78. Єжи

Януш

Терей

URL:http://alpha.bn.org.pl/search*pol/t?SEARCH=Europa+podziemna+1939-1945+%2F+Eugeniusz+Duraczy%C5%84ski%2C+Jerzy+Janusz+Terej.&sortdropdown=-&searchscope=5Duraczy%C5%84ski

79. . 10 słynnych polskich piosenek – polskie przeboje, które zna chyba każdy URL:<https://biletyna.pl/blog/10-slynnych-polskich-piosenek-polskie-przeboje-ktore-zna-chyba-kazdy/>

(дата звернення: 02.06.2023)

80. Hymny i pieśni patriotyczne - śpiew. URL:

<https://zpe.gov.pl/a/hymny-i-piesni-patriotyczne---spiew/D3Xpm98a2> (Дата

звернення: 03.09.2023).

81. 100-polskich-piosenek

URL:

<https://www.rmfm.com/magazyn/news,38262,100-polskich-piosenek-ktore-kochacie-wielkim-zwyciezca-przeboj-krzysztofa-krawczyka-bo-jestes-ty-lista.html> (Дата

звернення:15.11.2023)

82. News-znajdz-sie-na-muzycznej-mapie-piosenki-o-polskich-miastach
URL: <https://muzyka.interia.pl/artykuly/news-znajdz-sie-na-muzycznej-mapie-piosenki-o-polskich-miastach,nId,1935800> (Дата звернення: 23.11.2023)
83. URL:<https://chl.kiev.ua/bibliograf/biologija/03.htm> (Дата звернення: 24.11.2023)
84. Muzykoteka szkolna
URL:<https://muzykotekaszkolna.pl/wiedza/gatunki/kompozycja> (дата звернення: 13.11.2023)
85. Збірка польських пісень. Songs Folk Polich. URL:
<https://www.youtube.com/watch?v=HEPdD2CXFhI> (дата звернення: 01.12.2022)
86. Z badań nad śpiewem i muzyką ludu polskiego, Wilno 1934
URL:https://polmic.pl/index.php?option=com_mwosoby&id=348&view=czlowiek&litera=12&Itemid=5&lang=pl (Дата звернення: 02.12.2023)
87. Зелена лабораторія планети
URL:<https://chl.kiev.ua/bibliograf/biologija/03.htm> (Дата звернення: 15.10.2023)
88. Piletskyy Vitold. Pershyy_dobrovilnyy_vyazen_osventsimu
https://web.archive.org/web/20171122160258/http://galinfo.com.ua/news/vitold_piletskyy_pershyy_dobrovilnyy_vyazen_osventsimu_269812.html URL: (дата звернення: 16.10.2023)